

ŽENA IN DOM

ŠTEV. 5

MAJ 1938

LETO IX.

Veselite in ponos vsake gospodinje!

Ako blago ne ustreza, ga zamenjamo ali vrnemo denar. Naš bogato opremljeni katalog raznovrstnega blaga po res nizkih cenah pošljemo na zahtevo brezplačno.

Vsi

3 servisi

samo Din 75.-!

1-9/ž Servisi za vino, vodo in liker iz belega ali barvanega stekla rožnate, modre, zelene ali rumene barve, zelo fina izdelava. Cena za vse 3 servise samo Din 75.-, posamezni servisi po . . . Din 25.-

1-25/ž Garnitura, vrč (1½, litrski) in 6 kozarcev po ⅓ litra, fino brušeno steklo, moderno dekorirano
Din 63.-

1-500/ž Jedilna garnitura za 6 oseb, fini beli porcelan z različnimi ornamentami in zlatim robom ali pa samo z zlatim robom, po želji kupea 26 kosov Din 300.-, 21 kosov Din 200.-

1-504/ž Garnitura za belo kavo za 6 oseb, fini inozemski porcelan z lepimi rožastimi ornamentami, samo Din 85.-

1-504 A/ž Garnitura za črno kavo za 6 oseb, fini inozemski porcelan, dekoriran ali z zlatim robom, izjemno Din 60.-

1-24/ž Garnitura, steklenica (litrška) in 6 kozarcev po ⅓ litra, fino brušeno steklo, moderno dekorirano
Din 70.-
ista garnitura za liker . Din 50.-

1-26/ž Garnitura, steklenica (litrška) in po ⅓ litra, nizka, moderna in praktična oblika, bogato okrašena z modernim dekorom . Din 70.-
ista garnitura za liker . Din 50.-

1-552/ž Stekljeni krožnik za sadje ali slaščice, 28 cm premera Din 12.-

1-23/ž Garnitura, vrč (1½, litrski) in 6 kozarcev po ⅓ litra iz finega brušenega stekla, moderno dekorirano
Din 63.-

V e l e b l a g o v n i c a

Kastner & Ohler

Z a g r e b , I l i c a 4 i 6

KLISJEJE

ENO- IN VEČBARVNE

JUGOGRAFIKA

LJUBLJANA, SV. PETRA NASIP 23

Poletna in jesenska zabavna potovanja z S/S „Kraljico Marijo“

3. — 18. julija:

Sušak, Kotor, Budva, Catania, Capri, Monte Carlo, Cannes, Bizerta (Tunis), Malta, Dubrovnik, Benetke.

Cene (voznina, kabina in popolna oskrba) od din 4.000'—.

19. julija — 3. avgusta:

Benetke, Split, Pirej (Atene), Bospor, Konstanca, Varna, Istambul, Kotor, Dubrovnik, Benetke.

Cene (voznina, kabina in popolna oskrba) od din 4.000'—.

14. septembra — 14. oktobra:

Benetke, Split, Rhodos, Larnaca (Ciper), Beirut, Haifa, Aleksandrija, Dubrovnik, Benetke.

Cene (voznina, kabina in popolna oskrba) od din 5.000'—.

Za informacije in prospekte se obrnite na

Jugoslovenski Lloyd, Zagreb, Gundulićeva 3

(Telefon 32-51, 32-52. — Brzjavke: Plovidba)

ali pa na vodilne potniške agencije.

Pomlad prihaja in vse se preraja!

Tudi Vi morate skrbeti, da se Vaš organizem prerodi z zdravo in dobro prebavo. Zato uživajte redno „ETA“ ovsene kosmiče, ki Vam urejajo prebavo želodca, krepijo mišice in jačijo kosti. Za borih Din 7- dobite v vsaki špecerijski trgovini zavitek dobrih, krepčilnih „ETA“ ovsenih kosmičev.

HERSAN ČAJ

deluje dobro pri boleznih želodca, jeter in ledvic.

Pomaga pri arteriosklerozi in hemoroidih.

Lajša muke in bolečine pri revmatizmu in orotinu.

Blaži težave pri mesečnem perilu in menli.

Odpravlja motnje pri debeljenju in napravi človeka vitkega.

Dobiva se v vseh lekarnah.

Reg. S. št. 19830/983

PRESENETLJIVA NOVA IZNAJDBA PUDRA!

*Način „vetrenja na zraku“
napravi puder desetkrat
finejši.*

Lepota, ki je **VIDETI PRIRODNA** in ne „umetna“

Puder za lice, napravljen po senzacionalnem novem načinu. Puder je tako lahak, da plava po zraku. Tak je nov »na zraku prevetreni« puder Tokalon. Puder je neviden na licu. Ne daje videza olepšavanja ali izumetničenja, temveč videz naravne lepote. V njem ni zrnatih grudic, ki bi zamašile znojnice ter povzročile nastanek zajedalcev in peg. In tako fin je »na zraku prevetreni« puder Tokalon, da se obdrži na koži 8 ur. Konec je blestenja nosa in mastne kože. Neprestano pudranje ni več potrebno. Niti dež, veter ali potenje ne more pokvariti sveže polti, ki jo daje ta puder. Vzemite še danes »na zraku prevetreni« puder Tokalon, da dobi Vaša lepota nov čar. Ako niste naravnost navdušeni, se Vam denar vrne.

Priporočamo Vam, da preberete drugo stran te številke. Tvrdba Kastner & Öhler v Zagrebu Vam nudi izredno cenen nakup porcelana in steklenine.

Kadar potrebujete vozičke, šivalne stroje, navadna in motorna kolesa, se obrnite na tvrdko S. Rebolj & drug, Ljubljana.

Bolniki so povsod. Zato je nujno potrebno, da se pazi na urejeno prebavo. Zdravniki priporočajo Darmol odraslim in otrokom. Tudi pri večkratni uporabi ne pride v navado. Uporabljajte pri zaprtju dobro odvajalno sredstvo Darmol. Dobi se v vseh lekarnah.

Reg. 25.801/37.

Naročnice, ki še niso nakazale naročnine za prvo polletje, prosimo, da še danes nakažejo 35 din.

Odmevi iz sveta kozmetike.

Kozmetični salon so pred kratkim ustanovili v neki ženski blaznici v ameriški državi Illinois. Uprava blaznice upa, da bo kozmetika tej ali oni bolnici pomagala vrniti duševno zdravje. Svojo trditev utemeljujejo ondotni zdravniki s tole razlago: samozavest pripravi človeka v prijetno duševno razpoloženje. Negovana in prikupna zunanost daje ženski prijetno samozavest, in tako upajo zdravniki, da bodo bolnice s pomočjo vedrejšega razpoloženja hitreje okrevale.

Za majhen denar dobite porcelan in steklenino. — Prečitajte drugo stran te številke!

ALI HOČETE BITI PRIVLAČNI?

Uporabljajte Odo-ro-no, ki odpira neznosno potenje pod pazduho. Odo-ro-no spada v toaletno negovane žene kakor čiščenje zob. Odo-ro-no ohrani svežost kože in varuje obleko. Proizvaja se v dveh jakostih: „Regular“ (rdeči), enkratna uporaba varuje 3 do 7 dni — „Instant“ (brezbarvni) za občutljivo kožo, zadostuje za 2 do 3 dni. Steklenice s praktično gobico na zamašku se dobivajo v vseh strokovnih trgovinah.

ODO-RO-NO

**aromo
barvo
izdatnost**

Franck

daje kavi

Žena in tujski promet (Nadaljevanje.)

Na kmete prihajajo letoviščarji navadno iz mesta. Gospodinja se hudo moti, če misli, da bo letoviščarjem posebno ustregla, če jim bo čimbolj gosposko kuhala. Narobe! Letoviščar je vesel, da se otrese mesta in mestne prehrane. Lepo obdelan in dobro založen zelenjadni vrt ga bo navdušil mnogo bolj kakor pa najbolj vabljiva izložba mestnega slaščičarja. Tega ne smemo pozabiti in zato moramo skrbeti, da imamo na vrtu zmerom dovolj sveže in dobre zelenjave. Gospodinja, ki se hoče resno ukvarjati z letoviščarji, naj si oskrbi gredo za beluše, gredo za rdeče vrtné jagode in nekaj malinovitih grmov. Z ničimer ne bo mogla letoviščarjem tako ustreči, kakor z domačim svežim sadjem.

Časih postreže gospodinja tujcem lahko tudi s pristno domačo jedjo, na primer z žganci, ki naj jih zabeli s presnim maslom, ali pa z mlečnim močnikom. Izpremembra je vsakemu človeku ljuba in če vse leto nisi jedel pravih domačih žgancev, se jih boš lotil z večjim veseljem kakor najboljše pljučne pečenke.

Mnogi mestni ljudje se navdušujejo tudi za surovo zelenjavno hrano. Gospodinja naj se s tujcem posvetuje in potlej mu lahko časih ponudi namesto prikuhe solato iz surove špinače ali pa nastrgan vrtni korenček. Solato iz špinače napraviš takole: špinačne liste dobro operi, potlej jih zreži na tanke, tanke rezance, ki jih malo osoliš in pokapaš z oljem in limonovim sokom. Pazi, da ti na vrtu nikoli ne zmanjka mesečne redkvice, ki jo imajo vsi mestni ljudje posebno radi in ki ti odleže za malice. Serviraj jo s presnim maslom in črnim, domačim kruhom. Da, kruh! To je posebno poglavje. Mnoge gospodinjne namreč mislijo, da se bodo letoviščarjem posebno prikupile, če jim postrežejo s pekovskim kruhom in s pekovskimi rogljiči! Kje neki! Pametna gospodinja naj speče pristen, domač črn kruh in potlej bo videla, s kakšno slastjo se ga bodo lotili letoviščarji. Bel, pekovski kruh in rogljiče dobijo letoviščarji v mestu in najbrže boljšega, kakor ga morejo nuditi naše gospodinjne na kme-

tih. Domačega kruha pa mestni ljudje najbrže niso več videli, odkar so zapustili domačijo.

Gospodinja, ki ima doma tudi govejo živino, naj pazi, da bo imela vsak dan nekaj latvic kislega mleka. Vsak teden po enkrat pa naj pripravi sladko smetano, če ji le ostaja kaj mleka. Letoviščarji bodo z največjim veseljem uživali gozdne rdeče jagode s sladko smetano! In kislo mleko z domačim črnim kruhom jim pojde bolj v slast kakor katerakoli mesna večerja.

Gospodinja, ki se mislijo še letos ukvarjati z letoviščarji, naj že zdaj poskrbijo, da bodo imele v poletnih mesecih dovolj domače kuretnine. Mladih piščancev ne more biti nikoli dovolj. Z njimi bo gospodinja ustregla še tako razvajenim letoviščarjem, obenem bodo pa nji v korist, ker so zanjo cenejši kakor pa kupljene pečenke.

(Dalje prihodnjič.)

Vrtna dela meseca majnika.

Grah si nasadila gotovo že prejšnji mesec. Ker pa nam prav ta zelenjava mnogo odleže in nam pomaga k mnogovrstnejšemu jedilniku, ti svetujemo, da ga nasadiš v drugič. Ko boš obrala aprilski grah, bo majski začel zoreti.

Pravilno je, da nasadimo in sejemo razno povrtnino zmerom na druge grede. Če si imela lansko leto grah na tej gredi, ga vsadi letos na drugo, ker boš tako zemljo bolje izrabila. Te dni nasadi tudi kumare in dinje. Dinje ti bodo najbolj uspevale v topli gredi.

Zdaj presajaj tudi kolerabo, zelje, papriko, paradižnike in vse druge vrste zelenjave. Konec maja moraš zelenjavo že opleti in okopati, ob suši pa zalivati. Zeljnate glave zalivaj po dežju z razredčeno gnojnico.

Dobro storiš, ako zemljo, kamor si presadila razno zelenjavo, na tanko pokriješ s konjskim gnojem.

Aprilski grah okopaj in podpri s šibjem.

Če dalj doslej še nisi vsadila, stori to čimprej!

Vprašanja in odgovori

Kočljiva možitev. Vdovec v zreli moški dobi se je tako zaljubil vame, da se bojim nesreče, če mu zakon odrečem. Je državni uradnik, v 57. letu. Dober, odkritosrčen in soliden človek, dober gospodar in za svoja leta kar lep mož. Pozna se že osem let. Njegova pokojna žena je bila moja najboljša prijateljica. Iz tega zakona je več otrok. Najstarejši so že polnoletni in preskrbljeni, mlajša dva sta v uku in mora skrbeti oče le še za obleko in za obutev. Najmlajša dva pa sta sedaj v Mladinskem domu, od koder hodita tudi v šolo. Po poroki pa naj bi jih vzela domov. Je pa tudi še 24letna hčerka, ki stalno boleha. Zdravila se je že po raznih sanatorijih, pa brez uspeha, tako da so že tudi zdravniki obupali nad njenim ozdravljenjem. Prav zaradi nje se najbolj bojim te možitve.

Jaz sem tridesetletno dekle s fakultetno izobrazbo, pa že več let zaman čakam na namestitev. Živim pri svoji mami in opravljam prav vsa dela brez izjeme v hiši in na vrtu. Ko mi je bilo 20 let, sem se prvič zaljubila v 46letnega gospoda, pa sem bila grdo prevarana in izdana. Od tedaj se nisem navezala na nikogar več. Tega gospoda pa imam rada, pa sama ne vem zakaj in kako. Kaj naj storim? Ali bom srečna v tem zakonu, posebno v slučaju, da dobim tudi sama otroka, po katerem tako zelo hrepenim? In kako bo s pokojnino? Ali sem upravičena jaz do nje ali bolna hčerka? In še to: ali naj se obrnem do kakšnega grafologa?

Za Vaš odgovor in Vaš nasvet Vam bom zelo hvaležna.

Neimenovana.

Odgovor. Kakor že toliko drugim, tudi Vam ne moremo povedati drugega kakor to, da se naprej pač nikdar ne more vedeti, kako bo ta ali oni zakon srečen ali nesrečen. Ko bi bil kje človek, ki bi mogel na to vprašanje res nezmotljivo odgovoriti, bi romali k njemu ljudje z vseh koncev in krajev sveta. Slaven bi bil in bogat, kakor doslej še nihče na tem božjem svetu. A ker takega človeka ni in ga menda tudi nikdar ne bo, mora pač vsak prizadet človek sam izkušati, da to najtežje in najkočljivejše vprašanje razpozla in reši, kakor se pač najbolje da. Ker Vi svojega snubca poznate že toliko let, se Vam ni bati, da bi se po poroki pokazale značajne izpremembe, ki bi ogražale Vašo srečo. Pač pa morate vestno preudariti, ali je Vaša ljubezen do njega dosti velika, dosti močna, da se ne bo že ob prvih neizogibnih neprilikah in nevšečnostih izprevrgla v mržnjo in odpor. Zavedati se morate tudi tega, da je biti druga mati lepa, vzvišena naloga, ki pa je včasih tako težka, da ji more biti kos le nadpovprečna žena. Ljubiti svoje otroke, zanje delati in se zanje žrtvovati ni težko, saj je to vsaki materi že v krvi. Boriti se za ljubezen tujega otroka pa je včasih zelo, zelo težko. Otroci svojo mačeho po večini že z nezaupanjem sprejmejo. Vsaka graja, vsako svarilo, celo vsak nasvet dvojno boli: saj ga je izrekla mačeha in o mačedah so vendar slišali že toliko slabega. Dosti potrpljenja, še več pa ljubezni je treba, preden si ta druga mati osvoji te upornike. Kadar si jih je pa osvojila, tedaj se je oklenejo z vsem svojim ljubeznim srcem. In to je potem mačehi v največje veselje, v najlepše zadoščenje, kakršnega ji ne more nuditi niti telesno materinstvo.

Glede pokojnine pripominjamo, da bi se porazdelila na Vas in na bolno hčerko.

Poročile so se naročnice:

gospodična Mici Brilejeva z gospodom Antonom Cimermanom iz Dobrunj, gospodična Ljubica Cajnkova z gospodom Vilibaldom Žolgerjem iz Celja, gospodična Janja Horvatova z gospodom Djurom Bogdanovičem iz Studencev, gospodična Štefanija Mačkova z gospodom Adalbertom Nasejem iz Zemuna in gospodična Angela Vrtopškova z gospodom Markom Prpičem iz Zagreba.

Iskreno čestitamo!

Najsi bo za obleko ali pa za dom...

Če iščete kaj barvastega za bluzo, za pisano perilo, za spomladansko ali poletno obleko ali pa blago za lične zavese, za pohištvo ali za čajno mizico: vselej je Indanthren najhvaležnejši. Dobi se v najmičnejših vzorcih, ne obledi niti na najhujšem soncu in se da brez skrbi prati. Barve se prav nič ne izpremenijo.

Ampak bodite, prosim, previdni, gospa, in zahtevajte, da Vam vselej pokažejo znano varnostno znamko Indanthren

manufaktura

F. Ks.

Soúvan

Volna - svila

Velika izbira modnih
tkanin za damo in gospoda.
Ekskluzivni kuponi
le za eno obleko.

3 modeli naše revije
pomladi 1938.

Salon mode za damo in gospoda

SOÚVAN-CO

Modern tailoring
Mestni trg 24.

Krojimo izključno po meri.

Visoška gospa se bo odpočila . . .

10. IV. 1938

Nad nedeljsko Ljubljano raznaša poredni aprilski veter turobno zvonjenje. Gospa dvorna dama Franja Tavčarjeva, največja naša žena, se poslavlja od svojega ljubljenskega rojstnega mesta... S šestimi vranci se vozi po onemelih ulicah med neprekinjenim špalirjem množic, ki se s spoštovanjem in z bridko zavestjo težke izgube klanjajo pred kovinsko krsto, v katero je Usoda tako nena doma zaprla delavne in darežljive roke, zlato, zvesto srce in vedro, vedno nasmejano lice voditeljice slovenskega ženstva, dobrotnice študentov, bolnikov in siromakov, mamice dece neboljene in brezskrbnih učenčkov...

Prva, pritajena pomlad diha nad romantično Poljansko dolino, ki pozdravlja in za vselej sprejema v svoje mirno in toplo naročje prijazno in ponosno vlastelinko z Visokega... Gospa Franja je prišla na oddih, s katerega ni več povratka. Emil Leon, njen ljubljani, slavní soprog in nekdanji tovariš v borbi, jo je bil iz dela in boja poklical k sebi, ker je vedel, da je že tako potrebna počitka in da ga bo njeno nemirno, kipeče srce našlo samo pri njem, pod temnimi, tihimi oboki...

Zadnjič mi je nekdo pokazal sliko, veliko skupinsko fotografijo daleč izpred vojne, še iz prejšnjega stoletja. Sliko z dijaškega kongresa. Nešteto mladih, nadobudnih, bojevitih slovenskih študentov, ki so pozneje vplivno in krepko posegli v življenje našega naroda, in v sredi med njimi lep, značilno rezan, iskreno smehljajoč se obrazek mlade gospe Franje dr. Tavčarjeve, ki je tedaj ob svojem možu kot njegova neumorna, zvesta pomočnica stopila v areno kulturnih, socialnih in političnih bojov...

Mislim, da je bilo tik pred vojno, ko nas je Igorček, najmlajši Tavčarjev, povabil popoldne na Fužine gledat, kako bo papa, župan ljubljanski, pod gradom lovil sulce. Študentki smo se na bregu molče prerivali okrog znamenitega ribiča, ki je pripravljajl trnek in ga potem s tako krepko kretnjo zalučal v temnozelene valove, da je kar zabrnelo po zraku. Tišina. Gospod župan srepro gleda v vodo. Bo kaj? Nič. Še enkrat sikne vrvica. Spet nič. Zdaj se gospod dr. Tavčar obrne k mladim gledalcem in nestrpnim pričakovalcem. «Boste videli, paglavci, kako ljubljanski župan ujame sulca!» V dveh, treh minutah se kapi-

Gospa Tavčarjeva s svojim soprogom

talna riba s poslednjimi silami premetava po peščenem produ... «Zdaj pa pojdimo tjakaj, kjer bog roko ven moli, tam nas čaka mama, da nas bo malo podprla!...» Okrog velike mize: samozavestni, ostrobosedni, šaljivi gospod župan kot komandant cele čete dijačkov in ob njem prijazna, zgovorna gospa županja, ki je je sama skrb, kako bo brž nasitila toliko lačnih kljunčkov...

Potem se tako iskreno spominjam šolskega izleta z licejkami v Poljane, gledat Šubičevino, in potem na grob pisatelja nesmrtné Visoške kronike in bujnega Cvetja v jeseni, v muzej Emila Leona, kjer nas tako izredno ljubeznivo in gostoljubno sprejme in pogosti gospa Visošca,

sama vsa mlada, vesela in nasmejana med licejskim drobižem...

Smeh in smehljaj gospe Tavčarjeve: to je bilo sploh nekaj posebnega. Večkrat sem nalašč šel čez cesto, samo da sem lahko spoštljivo snel klobuk pred to markantno damo, in to le zaradi nasmehljaja, s katerim je odzdravila in tako ljubko, nepozabno okitila svoj prijazni, glasni: Doben dan! Pa se zato nisem nič čudil, da je imela toliko uspehov v svojem delavnem in borbenem življenju. In da smo jo vsi, tudi taki, ki so jo kot javno delavko poznali samo na videz, tako spoštovali in radi imeli...

Pravile so mi gospe, njene tovarišice iz društev (teh je pa toliko, namreč društev, da bi jih menda res težko vse naštel), kako je znala pokojna gospa kot predsednica voditi seje. Brž ko se je kje pokazalo škodljivo nesoglasje, ko so se hotela uveljaviti sebičnost ali osebna poračunavanja, je že našla lek proti temu društvenemu osatu in s svojo iskreno ljubeznivostjo, dobrovoljnostjo, toplo besedo in zaslužen avtoriteto odstranila vse ovire na poti k svetlim ciljem...

Pred dobrimi tremi meseci sem ji z gospo Sičevo nesel prvo številko novega «Zvončka». Sprejela naju je — preljubeznivo kakor vselej vsakogar — v svoji delovni sobi.

V violetni baržunasti domači halji je sedela za pisalno mizo ob telefonu, po katerem se je visoka gospa, ki zadnja leta zaradi bolnih nog ni mogla — kakor prej vedno — povsod osebno «zraven biti», ves dan vezala s svetom, intervenirala, svetovala, sklicevala in vabila. Njen obraz je bil svež, ves mladosten pod bujnim vencem lepih belih las, oči živahne. Visoka leta so prav do zadnjih dni prizanesla tej veličastni dami. Vir iskrene zgovornosti in živega zanimanja za vse, kjer je le mogla pomagati, se je zdel neusahljiv. Posebno privlačno pa se je znala pogovarjati, kramljati, in to seveda čisto po domače. Zato se je obiskovalec, tudi če je imel opraviti samo čisto oficijelen obisk, le težko poslovil od blage, naravno dobrodušne gospe. In je vsakdo, če je ves žalosten in obupan potrkal na njena gostoljubna vrata, odšel od te narodne mamicke ves pomirjen in potolažen, saj je vendar vselej tudi najbednejšemu in najnesrečnejšemu še kje odprto ozko okence, skozi katero bo že zdaj zdaj posijal vsaj neznaten žarek toplega sončka...

Čisto jasno je zunaj ljubljansko nebo... Gotovo tudi na Visoko sveti mirna, hladna mesečina. Za ta prvi tihi večer brez obiskov, brez skrbi, brez nasprotnic. Za večni večer z Emilom Leonom.

Visoška gospa se bo odpočila...

P. Karlin.

(Nadaljevanje.)

«Da, da», se je Lovre trkal na prsi. «Toda vendar boli.»

V nedeljo je stopil župnik na prižnico in ostro pogledal ljudem v oči.

«Ne sodite, da ne boste sojeni», je navezal na besede iz evangelija. «Samo eden je, ki vidi vsa naša dejanja, gleda v dušo slehernega človeka, ne lastite si njegove sodbe!»

Lovre je razumel. Čutil je, kako se vaščani na skrivaj ozirajo po njem. Tudi oni so razumeli. Toda zaprli so se vase, da jim nič več ni bilo brati na obrazu. Vendar je bilo Lovretu lažje v duši.

Tiste dni je po dolgem času zopet srečal Jožico. Postala je na klancu in ga plaho pogledala v oči. Lovre je ves zmeden stal pred njo.

«Ali si ti pospravljala moje stanovanje?» se je domislil.

«Da. Kaj pa je?»

Lovre je potegnil iz žepa robec in ga ji je pokazal.

«To si ti pozabila?»

«Da, saj res.»

Mečkala je belo platno in rdela do ušes.

«Nič te ne vidim.»

«Saj sem vedno doma.»

Da? Toda zdelo se mu je, da se mu po ženini smrti nekam izogiblje. Kadar sta se imela srečati na klancu, je krenila čez vrt. Pogledal ji je v oči. Zdelo se mu je, da so ji skaljene od neke misli.

«Ali tudi ti tako misliš kakor drugi, Jožica?»

Težko mu je bilo izreči, a je vendar izrekel.

«Ne, jaz nič ne mislim», je zatrepetala in uprla pogled v tla.

Nato se je naglo poslovila in skoraj tekla po klancu navzdol proti vasi.

Lovre je dolgo gledal za njo.

«Edina», mu je zapelo v srcu.

Nenadoma se je zdrznil v sebi... Drugo jutro naslednjega dne je iznova odšel iz vasi.

8.

Spočetka je Lovre zanikal vsako čustvo do Jožice. Izogibal se je celo misli nanjo. Dva meseca je blodil po deželi in poizkusil prevarati samega sebe. Njegova notranjost se ni dala prevarati. Dekletova podoba mu je vedno pogostejše stopala pred oči.

Vpraševal se je, ali ga ona res ljubi. Da, saj to mu je bilo jasno. Prenerodno je skrivala svoje občutke. Spomnil se je dni, ko so ga zaman iskali njeni hrepeneci pogledi. Na svatovski je jokala. Katrica je razumela njene solze, on jih takrat ni razumel. Šele zdaj se mu je odpiralo spoznanje za spoznanjem. Majhne, ničeve stvari, a vendar usodne.

Razmišljanje, ki ga je vedno živeje spominjalo rajne žene. Pred oči mu je stopala njena iztežka zadrževana mržnja, pekoča boleost od poročnega dne. Zdaj je vedel, zakaj je tako silila iz bolnišnice. Razumel je njen čudni nasmeh, ko je bila Jožico odslovila. Dan, ko se ni mogla več premagovati in je izbruhnilo iz nje, še ni bil pozabljen. Jožica je bila usodna za njeno življenje.

Mučil ga je občutek, da dela greh in skruni spomin na ženo, ako misli na Jožico. Kakor da si s tem nalaga neko krivdo. Nemogoče, da bi pozabil na vse, kar je bilo, ako ne pozabi tudi na dekle, ki je bilo v usodni zvezi s Katričinim življenjem in njeno smrtjo.

Pač, mogoče je bilo. Na svetu je vse mogoče. Zopet ga je prignalo v vas. Odprl je sobo in se ozrl po stenah, ki so bile prej tako polne spominov. Spoznal je, da je ženina podoba do konca pobledele. Izginila je kot vonj po posušenih cveticah in po ugaslih svečah. Pozabil je na živo, temna zavesa pozabljenja je polagoma zagrnila tudi mrtvo. Na njeno mesto je stopila

Materine roke

Otrok, te roke poglej!
Od dela so žulje dobile,
da so ti kruh delile!

Otrok, te roke poglej!
Medle so vse in drhte,
zate, otrok, se boje.

Otrok, poglej te roke!
Še ko poslednjič se bodo oklenile,
bodo za tebe prosile.

Boris Rihteršič.

Jožica. Nje mu ni bilo več mogoče pozabiti. Zavračal je občutek greha. Ali sta mar on in Jožica res česa kriva? Iz Katričinega nesrečnega značaja sta se izkotili nesreča in smrt.

Ta misel je bila kakor nov mejnik v njegovem življenju. Pot za njim se mu je zdela z rožicami postlana. Bilo je prvič, da se je otresel misli na preteklost. Jožici je bilo treba pokazati, da tudi on misli na njo.

Dve uri je čakal, da jo je prestregel na klancu. To pot se ni zmenil za ljudi.

«Jožica, zakaj se me izogiblješ?»

«Saj ni res.»

Razumela je. Bolj po očeh ko po besedah. Videti je bilo, da drhti od presenečenja in radosti.

«Kdaj pa kdaj bi lahko pospravila v mojem brlogu.»

Bila je na moč zmedena; odkrito, zvesto so ga gledale njene oči.

«Kaj porečejo ljudje?»

«Mar mi je ves svet!»

Lovre je razumel, da bi se mu bila najrajši privila v naročje. Le nečesa ni mogel razumeti. Nemira in čudnega lesketanja, ki ga je bil opazil v njenih očeh. Tako težko je bilo uganiti, kaj se skriva v njeni duši. Če bi bila to Katrica, bi mu bila v svoji strastni čudi vse razodela. Jožica pa je molčala.

Čakal je ob nakovalu, da bo prišla plaha, se mu nasmešnila in nato krenila po stopnicah. Slišal bo njene stopinje, kako drsajo sem in tja po sobi. Prišla bo večkrat, nanesla bo prilika, da se bosta čimdalje bolj odkrila drug drugemu. Ali naj jo mar že v prvi sapi vpraša, če mu hoče postati žena?

Toda ni je bilo. Kazalo je, da se ga celo izogiblje. To ga je vznemirjalo in jezilo.

«Hvala, ker si prišla», jo je pozdravil zasmehljivo, ko sta se zopet našla.

Tresla se je pred njim. Ali se ga mar boji? To bi se mu zdelo celo žaljivo.

«Saj nisem utegnila», je rekla.

«Ne pravi mi, da nisi utegnila», se je rahlo razburil.

«Ali se me mar bojiš?»

«Zakaj bi se te bala?»

«Ne vem. Vse kaže. Če nečes drugače, pridi, kadar mene ni doma. Kovačnica je zmeraj odprta.»

Poslovil se je in mu je bilo grenko. Ali ni bil preoster z njo? Ozrl se je, še je stala na mestu. Šele tedaj se je okrenila in počasi odšla proti domu.

Lovre je zažvižgal predse.

In nato je prišla. Smuknila je v vežo in po stopnicah, da je s pogledom iztežka ujel rob njenega krila. Gonil je meh, a je zdaj pa zdaj prenehal in prisluhnil bosim nogam, ki so drsale zgoraj po podu. Šum metle, ropotanje mize in stolov. V rjavem obrazu mu je gorel smeh in mu širil usta.

Ko je odhajala, je stopil na prag.

«Hvala, Jožica!»

«Saj se nimaš čemu zahvaljevati», mu je odgovorila. Ni se ustavila niti za minuto, očitno se je bala ljudi.

Stopil je v sobo in zagledal ženino fotografijo, ki je bila obrnjena v steno. Vzel jo je v roko, zapekel ga je bežen spomin, nato se je nasmešnil. Odprl je skrinjo in skril ženino podobo pod staro obleko.

Od tistega dne je imel Jožico za svojo. Najrajši bi jo bil imel neprestano pred očmi. Mučila ga je ljubosumnost, ki je prej v tolikšni meri nikoli ni poznal. Bolelo ga je, ako je kdorkoli govoril z dekletom. V noči je stal v sadovnjaku in tiščal kamen v pesti. Najrajši bi ga bil z vso močjo zalučal v fanta, ki je stal pod njenim oknom. Premagal se je in se vrnil domov. Toda ni zaspal do jutra.

Ob prvem dnevu jo je pričakal pri koritu.

«Kdo je bil snoči pod tvojim oknom?»

Dekletu so se tanke ustnice nategnile v nevšečen izraz.

«Če si vohal za njim, zakaj me vprašuješ?»

Lovre jo je gledal v oči. Kaj se skriva v njenih zenicah?

«Mislil sem, da si drugačna.»

«Kakšna? Ali sem mar že omožena, da bi z nikomer več ne smela govoriti?»

Lovre jo je gledal, kakor da je ne razume. Imel jo je za plaho, ponižno dekle, zdaj je nenadoma v novi luči stala pred njim. Ni vedel, kaj naj si misli. Za trenutek mu je pobralo besedo. (Dalje prihodnjič.)

PO TREH LETIH

o dolgih, težkega dela polnih treh letih! Samo štirinajst dni, kvečjemu tri tedne oddiha.

Služkinja sem. Daleč od doma. Tri leta že v tej službi. Delam za brata, da lahko študira. Tri leta že, neprestano, brez oddiha. Vsak dan. Vsako jutro začnem o poli petih in končam opolnoči. Kuham, perem, likam, čistim sobe, pomivam — vse, kar mora biti opravljenega pri gospodi, gre skozi moje roke. Postale so trde, rdeče, otekle in razpokane.

Dva otroka sta v hiši. Otroci zahtevajo še večjo skrb in delo kakor odrasli. Povrhu imam pa še križ s staro gospo. Gospodova mati je. Naj sem v kuhinji, pralnici ali pri pospravljanju sob, povsod mi je za petami.

«Ali bi mi mogli oprati to, zame skuhati ono, očistiti mojo sobo, čevlje?» Že z obraza ji berem in tudi na pamet vem že vse njene želje in zahteve, ko se s sklenjenimi rokami postavi predme. Kaj hočem? S starimi ljudmi je pač križ, še nadležnejši so ko otroci. In vse to traja že tri leta. Pa kako dolgo bo še trajalo? In vse to le za tri sto dinarjev mesečne plače, ko zasluži moj gospodar na mesec deset tisoč!

Včeraj, ko sem mu po treh letih odpovedala službo, ker čutim, da bom omagala pod težo dela, je klečal pred mano in me prosil usmiljenja, kakor prosi berač bogataša. Za celih sto dinarjev mi bo zvišal plačo, če ostanem. Njegova žena ne sme o tem nič zvedeti. Pravi, da je nesrečen zaradi nje, saj se ne briga ne za otroke, ne za dom. Nič ne oporeka, ko mu tožim, kako sem izmučena, da kljub zvišani plači ne bom zmogla več dela itd. Nič več ko toliko sem dosegla, da pojdem danes na tritedenski dopust. Za vsako leto samo en teden. Pa Bog bodi zahvaljen vsaj za to. Plačal mi je tudi pot domov in nazaj.

Njegova žena — vrag naj jo vzame — je regljala kakor sraka. Kaj je treba služkinjo tako razvajati! Bila je ljubosumna, češ, saj njen mož ljubi bolj mene ko njo, ki mu je žena.

Zdaj se peljem na oddih in križ čez vse te čevkarije! Seveda, samo za tri tedne. Za vsako leto samo po en teden.

Doma sem! Po dolgih treh letih nekaj dni oddiha! Tu je zopet mala Zalka, ki me komaj pozna, tako malokdaj se vidiva. Pravi, da je mati odšla v mesto. V zadnji sobi stanuje Ruzka, slabo ji je in mati je šla menda po zdravnika. Že v veži sem zaslišala bolešno stokanje iz njene sobe. Tiho sem vstopila. Kar oblečena leži na postelji in se zvija v krčih. Postelja so deske, zbite v podobi ležišča, na njih je za dober narčaj slame, počez pa so nametani stari, nerabni predpasniki in cunje, ki ji služijo za blazino, rjuho in odejo.

Ni me slišala, ko sem vstopila. Njeno stokanje je preglušilo škripanje vrat.

— Ruzka, ti je zelo slabo? — sem jo vprašala in se rahlo dotaknila njenega vročega čela.

— Ne bom dočkala jutra... ko bi le otrok prišel živ na svet... je stokala. V na pol polomljeni zibki ob peči je zajokala mala Marica. Prosila je jesti. Malo starejša Zefka jo tolaži, da nimajo ne kruha, ne mleka. Dala sem jima pomaranč in nekaj peciva, ki mi je ostalo od poti. Ruzka je s težavo vstala. Mati in babica morata priti vsak čas. Vedno si je hotela še kje naprositi in izposoditi najpotrebnejše, zdaj pa ne more več nikamor in niti poštene brisače nima za babico. In rjuh ali spodobnega ležišča zase in za otroka, ki pride na svet... ničesar ni! Zadnje štiri dni je prala in čistila sobe pri Lepoški, morala se je prebladiti, da jo sedaj mučijo taki krči. Mati je prišla brez babice. Prinesla je praške, ki so ji pomagali, da so krči popustili.

Na pol deseto se pomika kazalec na uri. Mati je ravno prišla od Ruzke. Zaspala je. Upajmo, da bo mir to noč.

Tudi mi se spravljamo spat. Še slišim, kako piska okrog vogalov sever. Tudi mati že spi. Jaz pa mislim na svojega gospoda tam v velikem mestu, mislim na njegovih deset tisoč dinarjev, ki jih ima na mesec, na njegovo noro ženo, na Ruzko in njenega moža, ki je postal pijanec, odkar se je vrnil od vojakov, in mu je žena vsako leto rodila otroka — same hčerke, nobenega sina. A tako rad bi imel sina... Zdi se mi, zdaj, zdaj bom zaspala še jaz...

»Mati, mati, pomagajte!«

Zdi se mi, da nekdo vpije. Predramila sem se. Tudi mati sedi na postelji. Ruzka vpije. Otroka kričita z njo vred. Mater je strah, ne morem je preprosi, da bi šla pogledat. Pravi, da se ji smili. Rajši pojde ven v vihar in sneg klicat njenega moža. Ruzka neprestano vpije po pomoči. Samo na pol sem se oblekla in v mrzličnem strahu tekla k njej. Luč našigam, roki se mi pa treseta, da mi vse pada na tla. Sedaj razumem mater. Bojim se. Prvič v življenju sem sama z žensko v takem stanu. Groza me je. Najrajši bi pobegnila še jaz kam, da bi ne videla nikoli več tistih steklenosvetlih, na pol blaznih oči. Zamašila bi si ušesa, da bi ne slišala tistih obupnih klicev po pomoči. Toda sedaj ne smem misliti na svoj strah. Pomagati moram trpeči ženi. Toda kako? Ko bi vsaj tako sama ne bila z njo! Kakor blisk se je pognala Ruzka s postelje. Sredi sobe stoji. Izpulila bi si lase, da je nisem o pravem času zgrabila z vso močjo za ukočene prste, ki jih je divje vlačila po glavi. Za zapestja jo držim trdo kakor s kleščami. Zdi se mi, da se kosava, katera bo močnejša. Ruzka cvili tako kakor zunaj veter. Od časa do časa se vsa skrči in vidi se ji, da napenja poslednje moči, da bi se mi iztrgala iz rok. Zdi se mi, zdaj zdaj se bo zagnala vame, me podrli na tla in se maščevala nad mano za vsako bolečino, ki jo trpi. Strah pred to mislijo mi daje novih moči. Stiskam jo za zapestja, da mi pokajo kosti v prstih. Prosim jo, naj se umiri, da bo kmalu bolje. Vroče mi je. Hočem klicati mater, ker me je strah. A ne, naj ostane tam. Trinajstkrat je trpela sama iste muke. Nečem, da bi jih gledala zdaj še na drugih. Stiskam zobe in si grizem ustnice, da

**Zlate materine roke,
ki so vedno pri delu**

pozabljam na strah in Ruzko. Zdi se mi, da se je zagrizla vame bolečina, ki jo trpi ona; da grabijo mene krči, ona pa me drži za roke, medtem ko se z vsem obupnim naporom branim biti mati. O Bog! Kaj se godi z mano? Ali me ne zapušča zavest? Ponovni krč, ki stiska Ruzko, me dramí v zavest. Minila je ura, odkar sem sama z njo. Niti dvajset let še nimam, pa se mi zdi, da sem se kar postarala v tej uri. Pozabljam na vse, kar se godi okrog mene, zavedam se samo enega, kar se tako živo zajeda v mojo dušo: rajši vse drugo, samo mati naj ne bom nikdar! Kakor neka daljna, sladka pesem se pretaka ta misel v meni. Tuljenje vetra okrog razbitih šip v oknih se mi zdi kakor pesem, ki ponavlja mojo misel in me zazibava v sen. Zdi se mi, da se celo Ruzkino jadikovanje sklada z mojo mislijo. Samo mati naj ne bom nikdar!...

*

Ropotanje v veži in trkanje na vrata me zdrami iz moje zasanjanosti.

«Babica je tukaj!»

Skoraj z nejevoljo me ustavlja, ko sem se hotela izmuzniti iz sobe. Prisostvovati moram še zadnjemu prizoru.

Samo še en krčevit krik uboge Ruzke, in že se razlega po tesni sobi medlo vekanje novorojenčka.

«Sin jel!» zavpije babica skoraj nezavestni materi tik pod uho.

«Bog bodi zahvaljen... sedaj pa rada umrjem!» zapepeta Ruzka.

Pa vendar ni umrla.

«Mleka, dosti mleka potrebuje ženska spočetka», naroča babica, ko se odpravlja.

Ne varčujem s prihranki, ki sem jih prinesla materi in očetu. Ruzka je sedaj bolj potrebna vsega.

*

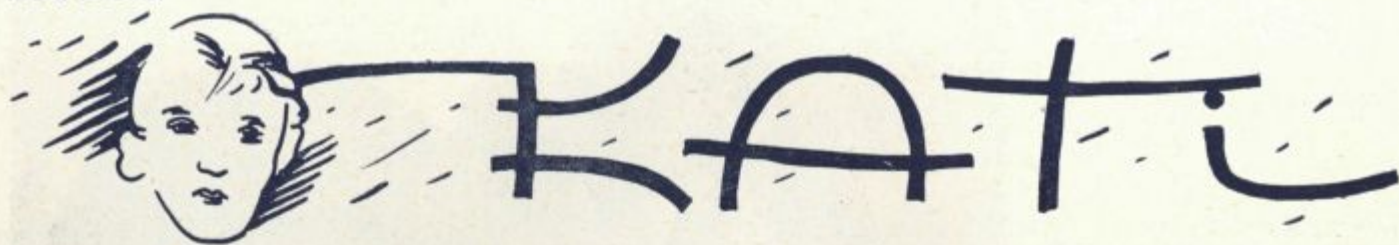
Sinček ima že 14 dni, pa še vedno ni krščen. Ne morejo mu najti botre. Vsi ji odgovarjajo: «Za drugo bi si poskrbeli poprej, pa potem za otroka!»

Danes ga nesemo h krstu. Toliko mi je še ostalo denarja, da plačam župnika in vtaknem otroku še kakšno desetico pod povoj, kakor je navada. Huda zima je. Veter divja in praši sneg v obraz, da komaj rijemo naprej.

Za Jožka je krščen. Župnik neče denarja, iz globokega hlačnega žepa privleče svetel petdesetak in ga porine otroku pod povoj. Doma je mati pripravila skromno pojedino in s tem se je končalo vse, kar bi bilo posebnega v zvezi z Jožkovim rojstvom.

Odpravljam se nazaj v službo. Namesto da bi se doma odpočila, sem doživela eno spoznanje več, spoznanje, ki me bo mučilo morda vse življenje.

Življenje, ali si sploh vredno življenja?

Kati strmi v listek, ki ji trepeti v roki. Izprva ne more razumeti. Preveč preprosto je napisano na njem:

«Odšel sem. Stori mi to uslugo, pa me ne išči in ne pričakuj! Tvoj mož.»

Mahoma ji stopi pred oči zadnji večer. Prosil jo je za deset dinarjev. Rad bi si kupil nekaj cigaret in šel s tovariši v kavarno. Ker mi jih ni dala, sta se sprla kakor že tolikokrat.

«Moral bi razumeti, da mu jih nisem mogla dati», misli Kati. Samo dvajset dinarjev še imam, do sobote pa je še pet dni. Franckovi čevlji so v popravilu. Treba jih bo plačati. In masti tudi ni več... V dolgove ne smemo zabresti... Lahko bi razumel... Zaradi tistih preprirov bi vendarle ne smel kar tako, brez slovesa oditi... Vedno je bil povod zanje le denar, sicer... In morda bi se sčasoma vse skupaj le spremenilo... na boljše.»

Ura v zvoniku bije pol. Kati se zdrzne, si gre z roko počasi preko čela, potem pa se naglo okrene in gre k štedilniku. Zakuri in pristavi vodo za kavo. Medtem ko se voda počasi greje, se Kati oblači. Še vedno misli na svojega moža. Zadnje čase je bil zelo nestrpen. Včasih je tudi na najlepše vprašanje samo zagodrnjal in včasih je brez vsakršnega povoda vzrotil. Vedela je, kaj ga je težilo. Toda kako naj bi mu pomagala? Saj bi tako rada... Že leto dni dela v tovarni, o prostem času dela doma, revščina pa je vključ temu vsak dan hujša... Morda ga je težila tudi misel, da zdaj ona namesto njega preživlja družino. Toda saj ona ni kriva, da se je vse tako izpremenilo in da je on sam, njen mož, že leto dni brez dela!

Voda v loncu prekipi. Kati skoči k štedilniku, odmakne lonec in nasuje vanj kave. Malo še počaka, da kava povre, potem pa potegne lonec čisto na rob štedilnika, da se ustavi. Iz miznice vzame hleb črnega kruha, si ga velik kos odreže, zamota v papir in položi na mizo. V vrček nalije kave in malo mleka, potem pa gre k sobnim vratom in jih odpre.

«Vida, Tonček! Sedem je ura. Čas je, da vstaneta. Minka, v omari imaš že vse pripravljeno za kosilo. Samo prevri in zabeli... In glej, da ne pozabiš na francosko lekcijo, da ne bo spet opominov iz šole... in Francku pomagaj pri računanju. Poštevanke še zdaj ne zna!»

Vrata pusti priprta, se vrne v kuhinjo in si obleče plašč. Vsa zaspana pricapljata za njo Vida in Tonček. Minka v sobi prične ugovarjati.

«Francku lahko ata pomaga pri računanju. Jaz mu ne bom.»

Kati za trenutek obstane.

«Ata ni doma.»

«Kam je pa šel?» se začudeno ozre iznad umivalne posode Tonček.

Kati ne odgovori takoj. V kuhinji je tišina.

«Ne vem», pravi nato počasi Kati.

«Kdaj pa pride nazaj atek?»

«Ne vem... Bo že prišel nekoč.»

Še nekaj hoče reči, pa se premaga. Z mize vzame v papir zaviti kruh in si ga stlači v žep.

«In nikar se ne prepirajte! Adijo.»

Odhajajoč, že med vrati, se spomni.

«Saj res. Masti ni več. Minka, pošlji Francka k teti Tini v mesto po pol kile. V soboto ji vrnem. Ne pozabi!»

Kati skoraj steče preko stopnic. Ko pride na ulico, se naglo ozre na uro v zvoniku. Pet minut je še do sedme. Do tovarne pa ima dobre pol ure hoda.

Kati hiti skozi ulice. Na vogalu se zadene v nekega mimoidečega. Komaj se utegne opravičiti. Za boga, mudi se! V tovarni zahtevajo točnost. Kati skoraj teče. Med potjo misli na svoje otroke. Zdaj bodo od jutra do večera čisto prepuščeni samim sebi. Do zdaj je še šlo nekako. Le dva ali trikrat se je zgodilo, da je šel oče za nekaj dni od doma iskat si zaslužka. Sicer je bil doma, pa je včasih malo nadzoroval Francka pri učenju in Minki pomagal pri kuhi. Zdaj pa... Kati strese z glavo. Ne upa si misliti dalje... Toda tudi na to se bo treba sčasoma privaditi... Na Vido bi se lahko zanesla. Ali naj je vzame iz šole?... Ne bo šlo. Zdaj je pred malo maturo. In tako rada hodi v šolo. Vedno tiči v knjigah, delo doma je ne veseli... Minka? Otrok je še. Kadar očeta ni bilo doma, je bilo v stanovanju vedno vse narobe. Kdo bi pospravljaj, če pa je prijetneje z otroki na dvorišču biti žogo? Kako bo...?

Pravkar zatuli sirena, ko se Kati vsa zasopla ustavi pred vrati tovarne. Njen prodorni pisk jo zbudi iz zamišljenosti.

«Za boga, tudi krompirja ni več! Če Minka tega o pravem času ne zapazi, bo tekel Francek v mesto samo po mast. Kaj bo potem Vida pripravila za večerjo?»

Ko se domisli, da je še nekaj koruznega zdroba v predalu, se pomiri. Vida ga bo že iztaknila.

Stroji enakomerno brne. Čolniček šviga z bliskovito naglico sem in tja.

Tok, tok, tok...

Dvestokrat v minuti švigne sem in tja in tke, prepleta niti, da se stapljajo od minute do minute v vedno daljši pas, ki se v slabi dnevni svetlobi motno svetlika. Iz stroja se vali težka, temnordeča, skoraj črna svila. Same od sebe se nasmehujejo oči, kadar se ujamejo z njeno rdečo lepoto. Ves čas, kar jo Kati tke, je v njej tiha želja: «Da bi nekoč mogla nositi obleko iz tele svile!» Na tihem je čestokrat upala, da morda že danes ali jutri ali po jutrišnjem dobi njen mož kako službo. Potem bi jim bilo laže. Lahko bi si kupila svilo za obleko. Od tovarne bi jo dobila po režijski ceni. Danes se Katine oči — prej tako željne in polne upanja — srečujejo z njeno temno lepoto docela mrtvo.

Tok, tok, tok...

Kati se zdi, da brne stroji: nič več, nič več, nič več...

Kati bi jokala. Toda sram jo je. Tu na njenem oddelku, kjer dela osemdeset žensk, starih in mladih, nikoli ni videla nobene jokati. Vsaka zase prenaša svojo bolečino. Toda one imajo morda koga, s katerim se o svojih težavah lahko pomenijo. Ona, Kati, zdaj nima nikogar! Ko pa se spomni, da sta si z možem v zadnjih mesecih postala prav za prav čisto tuja, da med njima že zdavnaj ni bilo več tako ko prejšnja leta, vidi, da je bila prav za prav tudi ves ta zadnji čas čisto osamljena. Vendar ji je ob misli, da se njen mož morda nikoli več ne vrne, težko. Kako bi ne bilo težko po možu ženi, ki ji je komaj dva in trideset let! In ona, Kati, ni starejša!

Tok... tok...

Kakor ta lepa rdeča svila je bilo do zadnjih časov življenje z njim. Nekoč bodo to svileni lepoto posvaljkale in raztrgale tuje roke, kakor so tuje roke posegle v njeno življenje, ga posvaljkale in razbile.

*

Preteče nekako dva meseca. Kati v opoldanskem odmoru pravkar zauživa s seboj prineseno kosilo, ko stopi k njej strojnik Miha.

«Kati, jutri stopimo v štrajk», ji reče na pol tiho in sede tik nje na balo blaga.

«Štrajk?» se preplaši Kati.

«Da. Vsi so že obveščeni o njem. Le nekaterim nismo povedali... Saj veš... nekaj jih je, ki vsako, tudi najnedolžnejšo besedo gorko neso ravnatelju.»

Kati razmišlja.

«Če ne uspemo, nas vse skupaj vrže na cesto.»

«Ne, Kati. Če bomo mi držali skupaj, tega ne bo mogel storiti — in pa... saj sama veš, da tako ne moremo več živeti dalje. Poglej sebe. Drugim ne gre bolje. Janko zasluži komaj sedem sto dinarjev, pa jih je deset. Pri Podlogarjevih jih je devet. In tudi samo sedem sto dinarjev. Ančka, ki ji je pred leti v jami ubilo moža, mora preživljati troje otrok in jetičnega brata. S šest sto dinarji! Kamor pogledaš... vsi, kar nas je tu, ne zaslužimo niti za črn kruh. Že dolgo prosjačimo pri podjetniku... Ampak nič! Vse same obljube!»

Kati prikimava, toda še vedno se boji.

«In če se konča slabo... za nas?»

«Ne, ne sme se! Samo da držimo vsi skupaj... Tako itak ne moremo več živeti...»

«Da, tako se ne da več živeti!»

Kati misli na Francka, svojega najmlajšega. Najrajši ga ima, Tako podoben je njenemu možu. V zadnjih mesecih je postal blede in suh. Zdravnik mu predpisuje neke praške in dobro hrano. Da, rada bi mu jo dajala... toda saj mu včasih niti kruha ne more dati. Premalo zasluži...

Strojnik Miha jo opazuje in se nasmehne.

«Tebe, Kati, je večina določila, da prideš v stavkovni odbor. Hočeš? Eno žensko moramo imeti, ko vas je skoraj polovica vseh delavcev v tovarni. Misliš, da ne?»

«Ampak...» Kati je presenečena. «Saj se na vse skupaj prav nič ne razumem.»

«Izbrali so te, Kati. Vendar ne boš odklonila? Saj vse skupaj ni nič posebnega. In enkrat mora vsakdo pričiti. Pridi zvečer k «Dalmatincu», tam se bomo kaj več pomenili.»

Ne da bi počakal njenega odgovora, ji trdno stisne roko in gre.

Kati obsedi na bali blaga, se s komolci opre ob kolena, glavo stisne v dlani in gleda za njim, dokler njegova visoka, v hrbtu malce upognjena postava s skoraj čisto osivelimi lasmi ne izgine med stroji.

«Tako torej...» misli. «Morda bo bolje. Francek bi bil tako zelo potreben boljše hrane... in drugi tudi...»

Ko iznova stopi k stroju in ga spravi v tek, je vsa nemirna in razmišljena.

*

Dvorana pri «Dalmatincu» je nabito polna delavstva. Na zasilno zbitem odru govori strojnik Miha. Kati, ki stoji v bližini odra, se nemirno ozira po dvorani, v kateri vlada tišina, ki jo seka le krepka in enakomerna beseda strojnika Mihe.

«Kmalu konča,» si misli Kati. «In potem... Kako bo?» Prvikrat v življenju bo morala govoriti pred toliko ljudmi!»

V dvorani zašumi. Iz gručice od vhodu se zasliši nekaj vzklikov. Strojnik Miha utihne.

«Že?» se preplaši Kati in vroč val zajame vse njeno telo. V licih čuti kri. Ne. Strojnik Miha nadaljuje. V dvorani iznova zavlada tišina. Na stotine oči se upira v govornika. Vsak trenutek bo morala govoriti ona. Vse dopoldne je sestavljala svoj govor. Zelo preprost je. Strojnik Miha govori vse drugače. O delu in organizaciji... ona pa... Ko so ji včeraj rekli, da bo morala govoriti tudi ona, se je izprva upirala. Kaj naj pove? Saj prav za prav ničesar ne ve... Samo preprosta žena je, ki se razume na delo, a na nič drugega. «Ne», so ji dopovedovali. «Saj veš dovolj! Veš, kako živimo, veš, da bi radi živeli bolje in da nam to tudi kot ljudem pritiče.» In, saj ne bo govorila v svojem imenu in zase, temveč v imenu vseh žensk, ki delajo v tovarni, in naposled tudi v imenu vsega delavstva... Seveda... ne more jih pustiti na cedilu... zdaj, ko gre za vse... Vendar...

V dvorani je zopet nastal nemir. Ljudje vzklikajo, ploskajo. Kati se ozre na oder. Strojnik Miha se smehlja in si z roko briše čelo. Potem skoči z odra.

«Tako, Kati, zdaj si na vrsti ti!» ji reče smehljaje se. Ko vidi njen nekoliko preplašeni obraz, ji stisne roko.

«Kar korajžno! Boš videla, nič posebnega ni.»

«Saj se ne bojim», se nasmehne tudi Kati, toda glas se ji malce trese.

Ko stopi na oder, je v dvorani še vedno nemir. Kati čaka, da se ljudje pomirijo. Sekunde tega čakanja se ji zde razvlečene v neskončnost. Roke, v katerih drži papir z napisanim govorom, so ji potne in ji rahlo trepečejo. Siloma izkuša zatreti njih trepet. Nekajkrat se krdoma ozre na Miho, ki stoji skoraj tik nje pod odrom. Vselej, kadar se njune oči srečajo, se ji zdi, da bere v njih «le korajžno!», in vselej ji takrat njene roke za nekaj hipov ne trepečejo.

V dvorani za silo zavlada tišina. Kati dvigne papir in prične čitati:

«Tovarišice in tovariši! Izbrali ste me, da z nekaterimi tovariši in v sporazumu z vami pomagam voditi borbo za izboljšanje neznosnega položaja. Težko naloge ste mi naložili. Toda od srca sem vesela vašega zaupanja, ki...»

Kati se ustavi. Črke zaplešejo pred njo. V glavi začuti vroč val krvi. Roke ji trepečejo...

«Moram!» se siloma premaguje in stiska papir v potnih dlaneh.

«Ne bom zlorabljala vašega zaupanja. Čutim, eno smo. Mi vsi živimo težko, pa najsi bo to mož ali žena,

fant ali dekle. Nas vse izrablja na isti način naš gospodar. Nas žene često bolj, ker nas za isto delo slabše plačuje... V zadnjih mesecih so se vse življenjske potreščine podražile. Naše plače pa so vedno enake. Še prej nismo mogli z njimi izhajati. Kako bi šele zdaj? Dva dinarja do tri dinarje petdeset na uro. Na mesec zaslužimo tako največ približno sedem sto dinarjev. Kako naj živimo s tem? Sami veste, da je nemogoče... Še za krompir ni in za črn kruh... Na vse naše prošnje nam podjetnik odgovarja samo z obljubami... Pa nasiti z obljubami sebe in svoje otroke!... Tovariši, tako ne sme iti več naprej! Nečemo več samih obljub! Odljub ne moreš skuhati za večerjo!... In če nam podjetnik prostovoljno neče zvišati plač, ga moramo k temu pač prisiliti! Če bomo složni, nam to ne more izpodleteti. Saj ne zahtevamo nič nemogočega. Samo za pošteno delo hočemo pošteno plačilo!... Samo kruha hočemo! Kruha za vse in za svoje otroke, da ne bodo hodili lačni okoli in... strgani... in bolni! Mislim da ni med vami nikogar, ki bi tega ne želel in ne hotel doseči! Vaša številna udeležba priča, da ga ni!... Treba je še, da vztrajamo do kraja! Da smo složni! Da se vsi za enega, eden za vse borimo za svoj cilj — da ga dosežemo, da se skupno borimo za svoj obstanek, za kruh!»

Kati preneha in skoči z odra. V dvorani ji ploskajo. Čeprav se ji je glas izprva tresel, je bil na koncu govora miren in krepak. Misel, da je eno z vsemi temi ljudmi, ki jim govori, kar teži njo in tudi nje same, občutek, da jo razumejo, jo je vso prevzel.

«Čisto dobro», ji prikima strojnik Miha. Kati se naslehne. Neka globoka sreča zajame vso njeno notranjost. Še nikdar ni tako občutila, da ni osamljena. Tu je na stotine ljudi, s katerimi je ne družijo samo delo v tovarni, temveč tudi borba za kruh, borba za lepšo bodočnost. Kako je že rekel strojnik Miha? «Lepša bodočnost je naša! Toda ne bo nam sama padla v naročje. Priboriti si jo moramo!»

*

Tri tedne že traja štrajk. Podjetnik izkuša na vse načine streti odpor delavstva. Sem ter tja že kdo omahuje. Toda še drže skupaj. Za silo so organizirane kuhinje za štrajkujoče. Ljudje iz mesta jim pošiljajo hrano... Vkljub temu... vsega že primanjkuje. Kako bo?... Kati razmišlja in skrb se vse bolj zajeda vanjo. Ničesar več nima, da bi skuhala svojim otrokom kosilo... Toda, treba je vzdržati! Saj se mora kmalu končati... tri tedne že traja... In Kati teka okoli,

od jutra do večera. Zbira po mestu hrano za stavkujoče, pomaga pri kuhi... deli hrano. Samo da bi se dobro in kmalu končalo!

Včasih jo obide misel, da bi bilo morda vendarle bolje, ko bi ne bili pričeli s štrajkom. Prej je vsaj nekaj zaslužila... zdaj pa nič... čisto nič. Moj bog!

«Kaj je preveč, če zahtevamo kruha? Samo kruha!... Ne, ne... ni! Pritiče nam. Saj smo ljudje... vsi skupaj», si dopoveduje in izkuša zaspiti. Toda nočno tišino še vedno seka Franckov suhi kašel, seka njeno srce, in njej je težko, da bi zajokala na glas.

*

Strojnik Miha spremlja Kati proti domu.

«Nič ne bodi žalostna!» jo tolaži, pa je njemu samemu težko. «Mlada si še in zdrava. Pogledj mene...» in dvigne svoje izgarane roke proti njej. «Petnajst let sem delal v tej tovarni, deset let v rudniku in drugje... zdaj sem na cesti. Star sem in brez vsega...»

Kati molči. «Kaj mi pomagajo moje zdrave roke, če nimajo dela!» si misli. «Petdeset nas je zdaj na cesti... zato, ker smo hoteli živeti. Ker smo se borili za kruh... Kaj za nas ni rešitve?»

«Je, Kati! Toda sama ti ne pade v naročje. Potrebne so žrtve...»

Pred hišo se strojnik Miha poslovil. Molče si stisneta s Kati roke.

Kati krene po stopnicah proti svojemu stanovanju. Stopa počasi in utrujeno. «Večerjo bo treba skuhati», pomisli. Toda iz česa? Niti krompirja nima več. Trgovci ni hotel več dati na upanje. Kaj naj jim da? Najrajši bi se okrenila in šla ven na cesto, v temo in za vedno izginila v njej. Toda premaga se in odpre kuhinjska vrata. Otroci sede okoli mize. Njeni štirje otroci. Kati vidi samo štiri pare velikih vanjo uprtih vprašujočih oči. Nič ne izpregovori, samo petrolejko privije in jo nažge.

«Mama,» se mahoma na pol tiho oglasi Francek, «lačen sem!»

Kati se zastrmi v njegov ozki prosojni obraz in še vedno molči. Kaj naj mu tudi odgovori, kaj naj mu da?

«Nisi prinesla večerje?»

Zdaj se Kati ne more več vzdržati. Stisne obraz v dlani in zaihti na glas.

«Saj boste dobili... nekoč bo tudi za vas dovolj... kruha...» jeca Kati skozi jok.

Otroci jo gledajo in molče. Samo Francku se potocijo solze preko lic, ki jih zagrebe v roke, naslonjene na mizo.

MATERI ČAST!

Nobena beseda na svetu ne obsega toliko velikega, lepega, svetega, kakor beseda mati, nobena toliko ljubezni, dobrote, zvestobe, požrtvovalnosti, odpuščanja in pozabljanja. Ako bi bil njen otrok, ki se je pregrešil, povsod zaničevan in sojen, na njenem srcu bi zmerom našel pribežališče in odpuščanje.

Mati! To je najgloblja beseda, kar jih poznamo, polna darujoče dobrote in blagoslovljajoče ljubezni!

Mati! To je dom in blažen mir...

Ako vprašaš zvečer otroka: «Kam greš...?», ti odgovori tako samo po sebi razumljivo, kakor mi odrasli tega ne poznamo: «Domov...!» In otrok meni seveda, da hoče domov k materi, zakaj dom in mati mu je isto. Edino mati je vsebina in radost njegovega mladega življenja.

In če bi me kdo vprašal: «Kam bi rad?» Samo en odgovor bi vedel: «K materi... domov!» Tam me ne muči nemir vzburkenih dni, tam ni mrzlega, trdosrčnega sveta, tam molči vse hrepenenje, ki muči dušo v samotnih urah. In če se večkrat kakor s kremplji zasadi bolečina v srce... takrat me vleče domov k materi.

Mati, kakšna moč je v tvoji roki! Vsaka bolečina se poleže pod božanjem tvoje roke.

Materinska ljubezen je čista in globoka in sveta! Od prvega dne, ko si prišel na svet, te objema ta ljubezen, skrbeča in čuječa. Ne pozna utrujenosti, ne miru, ne bremena.

O, nekaj čudovitega je mati!

Njena prijateljica

Levi zvez

Nepremično jo je gledal, ko je likala perilo in ga z mirnimi gibi zlagala na kup. Včasih se je ozrla proti štedilniku. Toni je sedel bliže k materi. Nenadoma je spoznal, da jo ima od srca rad, še nikoli tega ni začutil tako jasno, skoraj kot bolečino. Majhen deček sem, si je mislil in se opravičeval v srcu. Zdaj, ko mi je oditi, bi ji zelo rad povedal, da mi je draga. Nadvse draga. Ona pa, kakor da ga ne vidi. Zlaga perilo in si briše čelo. Jutri, mu je zvenelo v mladi duši, jutri moram proč od nje. K tujim ljudem. Ves se je zganil od strahu pred nepoznanim. Hudo ga je skrbe'o. Tovariši so izginili drug za drugim v mesto in nihče se ni vesel povrnil. Ponosni so, da, proti njemu. Vajenci so in kolo vozijo po mestnih ulicah. Vse ceste poznajo in slaščičarne in park. Njega to vse ne mika. Le čemu mora tudi za njimi? Rajši bi ostal pri materi, pomagal bi ji celo zlagati in likati perilo za tuje ljudi. Toda njegov varuh je pregovoril mater. Vsi so zoper njega. Vsi. Tudi ona je pritrdila. Slišal je njen odgovor v veži, ko se je poslovila od varuha. Potem je zbežal v sobo in jokal za vrati. Neznano ga je dušilo, v mlado življenje je zarezala prva skrb.

V postelji jo je prosil in rotil, potem je obnemel in v obupu tiščal pesti k ustom. Mati pa je zaspala. Zdelo se mu je, da spi. Štirinajst dni je tega.

Včeraj pa je mati preje'a pismo iz mesta. Pričela je pripravljati za odhod. Ves čas ni enkrat zajokala. Kakor da ji je trudno življenje in prenaporno delo ubilo čustvo zanj. Toni je hodil za njo iz sobe v kuhinjo in čakal le ene nenavadne besede iz njenih ust. Vedel je, da mora nekaj izpregovoriti, preden ga pahne od sebe v tujino in zapuščenost. Šel je za njo na vrt in v drvarnico. Proti navadi ji je pomagal lupiti krompir. Le včasih ga je pogledala, toda njemu se je zdelo, da gleda skozi njega. Malo je govorila, kakor da so vse njene misli osredotočene le na delo. Brez nehanja so se gibale njene roke, vsa govorica je bila v njenih gibkih prstih. Toni ji je tiho očital, vse te dni ji je očital, v vsakem izrazu obraza ji je govoril, da ne dela prav z njim. Toda govoriti si ni upal, ker se je bal tistega pogleda, ki je zrl skozi njega tako žalostno in brez moči. Majhen deček sem še, se je zagovarjal, rad bi dočaka!, da bi zajokala iz žalosti, ona pa kakor da me ne vidi. Ali se sploh zaveda, da me bo izgubila?

Zvečer sta legla spat. Imela sta skupno posteljo. Dovolj je bila široka za obe slabotni telesi. Toni se je zvil v klobčič in tok njegovih misli se je nadaljeval. Kakor široka struja, ki dere vanj in preko njega, so ga zajemale misli in skrbi, malo telo se je krčilo in upiralo. Mati poleg njega je vzdihnila in ga odela za vratom. Prisluhnil je z radostjo njenemu vzdihu. Zamežal je. Rah'o se je sklonila čezenj in poslušala dihanje. Čutil jo je nad svojim licem in je otrpnil od

pričakovanja. Dolgo je čakal in dih se mu je tresel. Izkušal je počasi sopsti in ustaliti dihanje, kakor bi trdno spal. Takrat se je premaknila in mirno legla na blazino. Razočaran je dvignil trepalnice in gledal v temo sobe. Le čemu si toliko želi njene žalosti? Njemu je tako silno hudo, ona pa mirno leže, si popravi odejo in zaspi. Jutri bo morala že sama ležati in on bo sam nekje v mestu v samotni široki postelji. Zamislil se je v zvezde, ki bodo svetile skozi polknice v tisti tuji sobi, in strah ga je obšel pred vsemirjem, v katerem se bo izgubil v tujini, nebogljen otrok, kakor atom v vesoljstvu.

Zdrznil se je in kakor iskra mu je šinila radost v malo, razburjeno srce. Čul je tiho ihtenje kraj sebe. Samo trenutek je obstal, strmenje se je oglasilo v njem. Užival je materino žalost kakor nekaj sladkega, omamno dobrega. Potem ni strpel več. Sunkoma se je obrnil in poiskal z rokami njen obraz, njen vrat. Jokal je sam iz sreče nad njeno žalostjo. Kakor lačen je sprejemal njeno ihtenje, ki je veljalo njemu, sinku. Vse telo je priželo k njej, vsa sila doraščajočega otroka je ležala v drobnih rokah, ki so se oklepale materinih ramen, in v solzah se je čutil presrečnega. Ljubljen je! Dolgo v noč sta ležala objeta in se pogovarjala polglasno, nenehoma, kakor da sta sproščena našla pot drug k drugemu.

V jutru ni več zalezoval njenega obraza s preiskujočimi očmi. Za trdno je vedel, da je ljubljen. Njene nikoli mirujoče roke so poznale spet le delo in pogled ji je drsel preko zloženega perila in se le za kratek trenutek pomudil pri njem. Opoldne sta se poslovila. Ko je voznik odnašal košaro in je Toni zadnjič obstal pred materjo, je skril obraz v njen predpasnik in tiščal vanjo kakor obupan. Ona pa ga je mirno pogovarjajoče odpeljala k vozu in mu popravila lase s čela. Ves je drgetal. Z vsem telesom je visel nazaj in ji mahal. Videl je mater kakor temno piko pred hišo in bel kup perila na mizi se je svetil v soncu.

Štiri mesece je že v mestu. Slaščičarne pozna in park, le s kolesom ne vozi. S tovariši se je družil, pa je spoznal, da nima rad njih družbe. Tudi časa mu ni preostajalo. Danes je njegov god. Varuh v mestu mu je podaril dvajsetdinarski novec. Toni se je svetil od zadovoljstva. Takoj je mislil na mater. Vneto je vrtel kovanec v mali dlani in ga božajoče prekladal iz roke v roko. Takrat ga je gospodinja poklicala in mu izročila zavoj, ki ga je prinesel poštar. Toni je zažarel. Od matere. Za god! Raztrgal je papir in planil k svoji postelji, da v celoti sam uživa vse prešenečenje, ki mu ga bo nudila poši jka od matere. V zavoju je bila nova srajca, topla, živobarvna srajca, kakršno nosijo drugi vajenci v mestu. Zavriskal je in pri priči slekel suknič in umazano delovno srajco. Z veseljem je pregledal zapestja in ovratnik na srajci in se vrtel po dvorišču v brezmejnem občudovanju samega sebe. Čudil se je, da nihče ne opazi novosti na njem. Poskočil je, ko ga je poslovodja v sosedni delavnici poslal po cigarete. Ni švignil po cesti kakor običajno. Malomarno je korakal, na lahno je mahal z rokami, kakor de-

lajo drugi vajenci, užival je dostojanstvo dečka, ki sme počasi in brezobzirno stopati sredi ceste in nositi živobarvno srajco. Celo požvižgaval je. Prodajalka mu je odštela cigarete in se zatopila nazaj v ročno delo. Toni se je domislil varuhovega daru. Privlekel je iz žepa novce in ga ljubkujoče pogledal.

«Prosim, ali bi mi izmenjali dvajset dinarjev, gospa?»

Prodajalka ga je pogledala iznad naočnikov in mu brez besedi odštela drobiž. Toni je vzhičen poslušal prijazni žvenket in se radostil svojega premoženja. Potisnil je dvajsetdinarski novce pred žensko za časopisi in zbiral dinar za dinarjem v drobno pest, dokler ni bila polna. Prodajalka se je sklanjala čez svoje ročno delo, kakor da fanta ni več pred oknom. Že je odhajal, ko se je spomnila nanj in mu prijazno pokimala. Potem je zaklicala za njim kakor v nenadni skrbi: «Hej, fantič, ali si mi dal dvajset dinarjev?» Toni je obstal in se zmedel. Seveda jih je dal. Na podstavek pred okencem je položil denar in ona ga je vzela. Kakopak. Dal ga ji je. Prodajalka se je sklonila z obrazom k okencu in ga otipavajoče gledala v oči. Niti najmanj se ni spominjala, da bi bila vzela novce s podstavka. Toda verjela je fantu. Izrazito prepričanje je bilo v otroškem pogledu, ko ga je poklicala nazaj. Pomirila se je in vzela načeto ročno delo v roke. Toni pa je pričel razmišljati. Nič več se ni spomnil, kako je položil denar pred žensko. Vsega je prevzel žvenket drobiža, ki ga je vsipal v pest. Pred hišo je postal. Čemu se žena ne spomni, da ji je dal denar? Pričel je preiskovati žepe. Verjel si je, in vendar je iskal v žepih. Zgrozil se je ob dotiku nečesa trdega v prsnem žepu. Pa saj ni mogoče. Seštel je drobiž in ga položil na stopnico pred seboj. Potem je segel še enkrat do prsi in otipaval okroglino v žepku. Dvajsetdinarski novce! Brez dvoma. Le kako je mogel? Zmedlo se je v spominu. Zardel je od sramu. Na dlani se je svetil dvajsetdinarski novce. Torej je imela žena prav! Čudno neugodno občutje se ga je polastilo. Kakor negotov strah ga je stisnilo v duši. Poskočil je in pritekel zasopel k prodajalki za okencem. «Res sem se zmotil, gospa. Tu je denar. Ne vem, kdaj sem ga le mogel

vtakniti v žep. Res ne vem. Zdaj sem ga našel. Ampak res ne vem, da sem ga spravil nazaj. Držal je dlan še za trenutek ljubeče na novcu kakor v slovo, potem je odhitel po cesti. Prodajalka je pogledala za njim iznad naočnikov. Potem je pokimala in zbrano spravila denar v predalnik.

Toni je drugi dan prejel od matere pismo. Ko ga je prečital, je obsedel nepremično z grozo v očeh. Potem je zgrabil novo srajco in ji segel v žep, v levi prsni žep, čeprav je bil prepričan, da sega v praznino. Denarja ni bilo več. Od včeraj ga ima že prodajalka za okencem. Dvajsetdinarski novce! Njen, njen, materin novce! Njen težko prihranjeni denar! Njena ljubezen je bi'a v tistem novcu, vsa tista shranjena, tiha, ihteča ljubezen, ki jo je spoznal Toni tisti večer. Divje je zahteval brez solz, kakor obupan se je oziral po sobi in mečkal suknjič. Njen denar, in on ga je zavrgel, njeno sladko darilo, s katerim ga je hotela presenetiti v levem prsnem žepku!

Prodajalka ga je poslušala. Neverjetno je gledala iznad naočnikov. Ni se več spominjala tega prestrašene obraza. Dosti dečkov prihaja vsak dan. Ah, da. Tisti fant od včeraj, ki je vrnil dvajset dinarjev. Da. Da. Prav si napravil, res pošten deček. Malo takih. Hihitala se je zadovoljno. Toni pa je zardeval od bojazni in ji v zlogih dopovedoval, naj mu vrne denar. Potem ga je šele razumela in je postala resna. Tak si torej, fant. Mislila sem, da si pošten. Zdaj pa taka pravljica!

Naslonila se je na stol in nadaljevala ročno delo. Okence pred Tonijem je bilo zaprto. Toni je stal dalje in z vročimi očmi zrl v žensko. Zatulil bi vanjo, da bi ga hotela poslušati in mu verjeti. Saj mu ni toliko do denarja, ampak materin novce je bil. Slišite, mati si ga je prihranila, pritrkala, mati njegova! Ženska za okencem je prisluhnila temu drhtečemu glasu. Slišala je besedo mati. Tako trepetajoče, tako obožujoče je izgovoril to besedo. Brez besedi je odpr'a predalnik in mu vrnila svetli denar. Okence je zaprla in se zamislila.

Toni pa se je vračal po cesti, skozi mokri soj je gledal novce. Materin denar! Gledal ga je in ga božal.

Moja ljuba mama!

Že vsa leta, odkar so tudi pri nas uveli praznovanje materinskega dneva, Ti pišem za ta dan po nekaj vrstic. A danes mi je tako, kakor da bi Ti ne bila še nobenkrat pisala. Šele zdaj, odkar so položili v zibelko moje prvo dete, Te popolnoma razumem. In zdaj bi Te tako rada prosila, da mi odpustiš, kar sem Ti v nevednosti hudega storila, bodi z besedami, bodi z dejanji...

Mlado, prešerno dekle sem bila, ko si nekoč rekla sosedji, meneč, da Te ne slišim: «Oh, nič ne de, če mi zdaj ne verjame! Prej ali slej pride čas, ko bo spoznala, da ji nihče na svetu ne želi tako dobro kakor mati!» Moja ljuba mama, to spoznanje se mi je razodelo, odkar sem sama postala mati. In zdaj vem, da v materinem srcu ni prostora za druge želje kakor za eno samo: da bi bilo mojemu otroku dobro.

Mlado, prešerno dekle sem bila, ko si mi rekla, da moraš varčevati; v meni je pa kljubovala razposajena mladost in sem Ti odgovorila: «Varčevanje je lastnost duš, zbitih od življenja!» O, ljuba mama, zdaj me je življenje že zbililo in varčujem na vseh koncih in krajih, da bi bilo kdaj mojemu detetu bolje.

Mlada in prešerna žena sem bila. In ko so mi ljudje pravili, da si se po mojem slovesu bridko zjokala, sem sama pri sebi pomislila: «Da, rada me ima, a mož me ima še tisočkrat rajši!» Zdaj vem, da je ni ljubezni na tem svetu, ki bi mogla biti močnejša od materine. In je tudi ni ljubezni, ki bi bila manj sebična. Kadar sem se vrnila iz urada domov, si mi postregla z večerjo, Tvoje oči so me sočutno pobožale in tiho si vprašala: «Ali si trudna? Takoj Ti pripravim posteljo!» Zdaj pa ni nikogar, ki bi me kdaj vprašal, ali sem trudna in ali naj mi pripravi posteljo. Zdaj moram biti zmerom spočita, da strežem drugim...

Vse to sem Ti morala povedati za materinski dan. In vem, da si mi v svoji brezmejni milosti in dobroti že davno vse odpustila. Meni pa je tako srčno žal, da nisi pri meni, da bi Te mogla kdaj vprašati, ali nisi trudna in ali bi Ti ne mogla s čim postreči...

A. Fr. B.

LA MATERJO

tistem neprijetnem marčevem dnevu je močan jug podil po nebu razcefrane, temnosive oblake, se trgal med vejami dreves in izpreminjal sneg v umazano čorbo. Zapletal se je v krilo drobcene Ančke, se ji zaganjal pod preširoko, raztrgano jopo in stresal njeno borno telesce.

Ančka je šla iz šole. Že davno so odhiteli drugi otroci. Nalašč se je skrila v trgu za zidom Štefančeve hiše, da so se odpodili naprej. Zdaj tava sama po snežni brozgi. Njen obrazek je ves droben in modrikast, globoko pod obokanimi obrvmi pa gorijo oči. Čuden izraz je v očeh tega drobnega, sedemletnega otroka. Bol in upor se prelivata v njih, kakor begajo misli za ozkim čelom. Domov? Ne, tja ne! Nikoli več domov! Neče več v tisto kočjo pod klancem. Tam je mačeha. In njene oči sršijo vanjo, kakor bi jo zbadale z iglami.

Počasi je tavalala noga, široko razprte so zrlé oči v umazano cesto pod sabo, iz njih, preko lic, pa se je utrinjala solza za solzo.

Prešla je odcepek steze, vodeče domov, in tavalala dalje v mrak, ki je padal in postajal čedalje globlji. Niso je plašile nočne sence. Ljubše so ji bile od tistih domačih sten, ki skrivajo mačehino zlobo.

Zdrznila se je. Stala je pred prvimi hišami v vasi, ki je do nje priromala. Sovražne pošasti so se ji zdele, kljub luči, ki je iz njih oken sevala v noč. Kakor preplašena ptica se je ozirala okoli. Zagledala je ob hlevu prve hiše odprta vrata listnjaka. S trepetajočim srcem se je splazila vanj, boječ se laježa psov, plašeč se tistih razsvetljenih oken.

Tiho je tipala v temo, dotipala se je više med listje in se zarila vanj. Drgetalo je revno telesce v hladu in v utrujenosti. Duša pa je bila en sam vroč, trpeč klic po materi, po ljubezni. Padle so utrujene veke in zakrile žalostne oči...

Okoli oglov pa je tulil jug in sikal skozi špranje listnjaka. Drugo jutro so dete zbudili koraki in glas žene, ki je klicala preko dvorišča v hišo. Skrčilo se je Ančki srce v strahu, da jo najdejo, da jo pretepaajo ali odvedejo k mačehi, ki bo še huje udarila. S pritajenim dihom je čakala, da je žena odšla v hišo. Skozi špranje je videla, da nese v roki poln lonec mleka. Splazila se je iz svojega skrivališča. Hiteti ni mogla; odmrli so ji malone udi, vsa je bila izčrpana. Klecajoč se je splazila za listnjak, od tam pa prešla njivo in travnik in se obrnila proti bližnjemu gozdu. Privlekla se je skozi snežno brozgo do njega in se sesedla za bukovim drevsom.

In zdaj? V šolo! Tam bi bilo toplo. Pa čuti, da ne bo mogla. Čepelo je drobno bitje za širokim deblom, prosilo in prijeteno stokalo predse, prosilo — samo ne vedoč, koga...

Na gozdni stezi so obstali koraki. Šimonova Micka je prisluhnila tožečim glasovom. Prestrašili so jo bili, vendar se je polagoma približala. Začudena je obstala nad trepetajočim otrokom.

«Ti si? Ferjanova? In kaj delaš tu? Vsa si premočena!»

Še bolj se je skrčilo dekletce ob deblu, blede ustne so se krčevito stisnile in niso več tožile. Micka jo je prijela za komolce in jo dvignila. Prestrašeno so se vanjo ozrle Ančkiné oči, pa ker ni videla sovraštva, se ni upirala. Pustila je, da jo je Micka odvedla s seboj proti trgu. Na vprašanja je odgovarjala komaj z gibom glave in z žalostnim pogledom. Ustne so ostale stisnjene.

Utrujena jo je pripeljala Micka v I. razred. Učiteljica je sedela za mizo in kazala deci slike. Pozvonilo še ni.

«Našla sem jo v gozdu, gospa. Vsa je premočena. Povedati pa mi ni ničesar hotela.»

Obstale so gospenje oči na drgetajočem telescu in se srečale s tistimi velikimi otrokovimi. Tudi v njene je legla žalost.

Poznala je življenje dekletovo. Brž je poslala enega izmed fantov po hčerkino obleko, po copate in nogavice. Skuhali so ji čaja in dali prigrizka.

Govorila je potem gospa in prigovarjala otroku, pa je našla vratca v njegovo srce. Dvignile so se veke, da so zasijale globoke oči. Iz njih sta privrela dva potočka, prav iz dna duše. Ustne so se razklenile in izpovedale vso bol in nesrečo. Govorile so o domu, o mačehi, o mukah, o večerajšnjem romanju in trpljenju... Tiho je bilo v razredu, v dušah vseh je ležala žalost.

Poslali so slugo po ženo, da bo dala odgovor. Prišla je, zajetna, z lokavimi, hinavskimi očmi.

Dekle je zanikrno, potepuško in potuhnjeno, je presodila. Saj se to zdaj vidi, ko niti domov spat ne pride več. Okoli se potepa in ji sramoto dela. Kaj more ona za to, če je otrok od prej razvajan. Sama otroka ne bo razvajala.

S studom jo je poslušala gospa in ji zabranila vsako nadaljnjo besedo. Vso grdoto in grešnost njenega srca je prikazala. Nad otrokom bo odslej čuvala šola. Pazi naj, kako bo ravnala z njim! In če ne bo pomagalo, bo govorila sodnija.

Sovraštvo se je kresalo v lokavih očeh, toda ost je bila odbita. Ponižnejša je postala na videz Ferjanka, počasi se je odzibala iz razreda. Na ustnah pa ji je lepela kletev...

In Ferjanova Ančka hodi zopet domov. Gospa ji je v šoli obljubila, da ji zdaj ne bo več hudo. Res je. Mačeha ne dviga več tako pogosto roke nad njo. Tudi kruha ji da, ker ji ga mora dati. Toda njene besede so še vedno trde v sovraštvu in njene oči so še vedno muka za dete.

Ančka pa je tiha. Ni je skoro čuti. Kadar se ji ni treba mučiti z delom, ki je mnogokrat pretežko zanjo, ali kadar je sama doma, sedi v kotu na hišnem pragu. Takrat je nekoliko sreče v njenih očeh. Podpira si blede obraz z rokami in zre za oblaki, ki beže po nebesni sinjini. Takrat zaživi njena duša in je polna sanj o sreči in o materi, ki bi rada šla k njej...

fol. Cveto Švigelj

Pomlad

Preprosto in elegantno

K 7822

K 7822. Obleka iz pralnega blaga, ki se lahko naredi iz najrazličnejšega progastega blaga (blago za srajce, umetna svila ali bombažasto blago). Urezana je iz cela in ima zgornji naplečnik, pri katerem morajo iti proge vodoravno; prav tako tudi pri plasi, ki je spredaj pripeta z gumbi. Spodaj je obleka razširjena z gubo. Zavrtnica in usnjeni pas morata biti enake barve. Blaga potrebujemo (za velikost I) 2.80 m, če je 80 cm široko. Veliki kraj «Ultra» se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

K 7898

K 7898. Moderna obleka s čipkastim plaščem, nova in okusna sestava, na katero bomo to poletje večkrat naleteli. Obleka, ki je iz tiskane umetne svile, ima ob levi rami nabran životek in kratke nabrane rokave. Krilo je iz treh pol in ima spredaj na sredi ošit zvončasti del, ki se navzgor

zožuje. Čipkasti plašč se zapenja samo z zanko na en gumb, in sicer v pasu, kjer je sestavljen. Blaga potrebujemo (za velikost I) za obleko 2.90 m, če je 92 cm široko, za plašč pa 2.85 m, če je 90 cm široko. Veliki kraj «Ultra» se dobi v velikostih I, II in III po 22 din.

Obleka *in njeno dopolnilo*

K 7925. Moderna poletna obleka z jopico iz belo- in črno-barvnega blaga, ki je zmeraj tako priljubljeno. Temnejšo stran blaga porabimo za obleko, ki je ob vratni izrezi rahlo nabrana, svetlejšo pa za jopico, ki je brez vsakega gumba ali pa kakšne druge spone. Pas je črn ali pa iz istega blaga kakor obleka. Blaga potrebujemo (za velikost II) 5,50 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

K 7925

K 7910

K 7910. Poletna obleka z ogrinjalom, ki ga letošnja moda zelo priporoča. Blago je volneno in srednjemodre barve. Obleka je urezana iz cela in ima obliko plašča. Prednja robova obleke segata precej drug čez drugega; zgoraj sta zapognjena nazaj kot zavihka, medtem ko sta od pasu navzdol speta z gumbi. Zavihka in ovratnik sta obrobjena z moderno dvoobarvno plaso (zelene

in rožnate barve). Z enako plaso obrobimo lahko tudi kratka rokava. Tudi veliki okrasni cvet ob levi rami je zelen in rožnat. Ogrinjalno ima ob vratu prešite pokončne gube, ki mu dajo pravo obliko. Nosi se pod ovratnikom in zavihki obleke. Blaga potrebujemo (za velikost III) 3,70 m, če je 130 centimetrov široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

Novi domisleki mode

M 2701

M 2701. Popoldanski plašč iz črnega polnenega krepa, ki ima obliko obleke. Zadaj je gladek in po sredi sešit, spredaj pa naboran z vstavljenimi deli živetka. Vratna izreza je obrobljena s pikejem, na levi rami je prišita bela roža. Blaga potrebujemo (za velikost I) 2,40 m, če je 130 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih 17 in I po 22 dinarjev.

K 7912. Volnena obleka iz koruznorumenega blaga. Urezana je iz cela in ozaljšana z različnimi gubami. Prepasana je z rjavim usnjenim pasom. Blaga potrebujemo (za velikost II) 3,60 m, če je 80 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih 17, I in II po 22 dinarjev.

K 7912

K 7938

K 7938. Poletna obleka iz svetlega blaga, ki jo posebno povzdignejo okraski iz azurja. Bluza je kimonska, krilo je sestavljeno iz dveh pol. Usnjeni pas ima spredaj štiri čopke. Blaga potrebujemo (za velikost II) 2,70 m, če je 80 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih I in II po 22 dinarjev.

Mladostni slog

K 7922

K 7922. Mladostna poletna obleka iz rožaste umetne svile. Životek je nekoliko nabran. Spredej je beli naprsnik ozaljšan z loki. Rokavi so tričetrtinski in spodaj v presledkih nabrani. V pasu, kjer je prišito krilo iz petih pol, je zavezana prepasica (šerpa). Blaga potrebujemo (za velikost I) 3,25 m, če je 92 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih 17 in I po 22 dinarjev.

K 7918

K 7918. Kozška obleka iz črnega pletenega blaga z belimi pikami. Krilo in jopica sta vsako zase. Nekaj novega sta povišena vratna izreza in podaljšek za gumbnice. Krilo je sestavljeno iz dveh pol in ima spredej globoko gubo. Gumbi so rdeči, rdeč je tudi usnjeni pas. Blaga potrebujemo (za velikost III) 3,60 m, če je 76 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih I, II in III po 22 dinarjev.

M 2710

M 2710. Ohlapen športni plašč brez pasu, pri katerem je pokončni ovrtnik urezan hkrati s prednikoma in z obema rokavoma. Žepi so posevno našiti. Plašč se zapenja na en sam gumb. Kosmato blago je rjavkastorumene barve in ga potrebujemo (za velikost III) 2,80 m, če je 140 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih III in IV po 22 din.

Za potovanje

K 7825

K 7850

M 2686

K 7825. Kmečka obleka, ki je prao primerna tudi za zelo vitke. Obleka je okrašena z žametastim trakom in z belim naborom. Beli predpasnik je ozaljšan spodaj s širokim čipkastim oložkom. Blaga potrebujemo (za velikosti IV) 4-10 m, če je 80 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih II, III in IV po 22 dinarjev.

K 7850. Mladostna kmečka obleka. Rdeč, do vratu zapet žipotek, bela bluza z nabranimi rokavi, ki so prevezani z barvastim trakom, modro enobarvno krilo in predpasnik iz blaga za narodno nošo. Blaga potrebujemo (za velikost Ia) 2-50 m modrega, 90 cm rdečega, 1-75 m belega in 1-60 m pisanege, če je 80 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih Ia, I in II po 22 dinarjev.

M 2686. Jopica, ki jo nosimo h kmečki obleki, in sicer na dva načina. Blago za narodno nošo je ena stran, enobarvna bombažasta flanela pa druga. Vsako jopico naredimo zase in ju potem sešijemo. Jopica se zapenja na šest dvojnih gum-

bov. Nosimo jo lahko do vratu zapeto ali pa z majhnimi zavijki. Blaga potrebujemo (za velikost II) po 2-15 m flanele in blaga za narodno nošo, če je 80 cm široko. Mali kroj «Ultra» se dobi v velikostih I, II in III po 14 dinarjev.

Obleke

z jopico in bluzo

B 2522

S 1709. Mladostna obleka z jopico po najnovejšem kroju iz blaga moderne rjastorjave barve. Jopica je brez ovratnika in ima spredaj obramnik in ob strani žepe ter je prepasana z ozkim pasom iz istega blaga. Krilo je sestavljeno iz treh pol in ima na levi strani gubo. Blaga potrebujemo (za velikost II) 2-50 m, če je 140 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih I in II po 22 dinarjev.

S 1711. Zelo mladostna obleka z jopico iz dveh vrst blaga. Krilo, ki je sestavljeno iz dveh pol, je iz sivomodrega in belokockastega blaga ter ima spredaj gubo. Jopica iz enobarvnega sivomodrega blaga po modernem kroju ima ovratnik z zavihki. Za velikost I potrebujemo 85 cm kockastega in 1-50 m enobarvnega blaga, če je 140 cm široko. Veliki kroj «Ultra» se dobi v velikostih I in II po 22 dinarjev.

B 2522. Bluza v kroju srajce, ki ima preprosto športno obliko in se da ob vratu tudi visoko zapeti. Zadaj ima naplečnik. Takšna bluza iz pralne svile ali pa iz džerseja se lepo poda vitkim, pa tudi manj vitkim. Blaga potrebujemo (za velikost II) 2-20 m, če je 80 cm široko. Mali kroj «Ultra» se dobi v velikostih I, II, III, IV in V po 14 dinarjev.

B 2527. Bluza v kroju telovnika iz črtastega blaga, ki je primerna zlasti za močnejše postave. Oba konca pasu, ki sta prišita pod posevno progastim delom bluže, se zapenjata zadaj z zaponko. Blaga potrebujemo (za velikost VI) 2-80 m, če je 80 cm široko. Mali kroj «Ultra» se dobi v velikostih IV, V in VI po 14 dinarjev.

B 2527

S 1709

S 1711

V MOJEM DOMU JE DOMAČNOST

Podstrešna sobica

Ko sem bila še uboga strojepiska s 600 dinarji plače, sem morala stanovati v skromni podstrešni sobici. Stene so bile zamazane, tla tudi, oprava črvoja in polomljena, edino železna postelja je bila dobra. Kupila sem nekaj desk in brezposeln mizar mi je napravil omaro za obleko in polico za knjige ter popravil mizico in stol. Tudi stene mi je pobelil in pod poskobljal. Iz kretona sem si napravila zagrinjalo, s katerim sem zastrla kot, kamor sem postavila umivalnik, in naredila iz istega blaga tudi posteljno pregrinjalo in zastore. Prav tako sem si sama naredila tudi preprogo in predposteljni. V tej sobici sem stanovala več let in sem se v njej prav dobro počutila, pa tudi prijateljice so rade prihajale k meni, češ da se nikjer tako prijetno ne kramlja kakor pri meni.

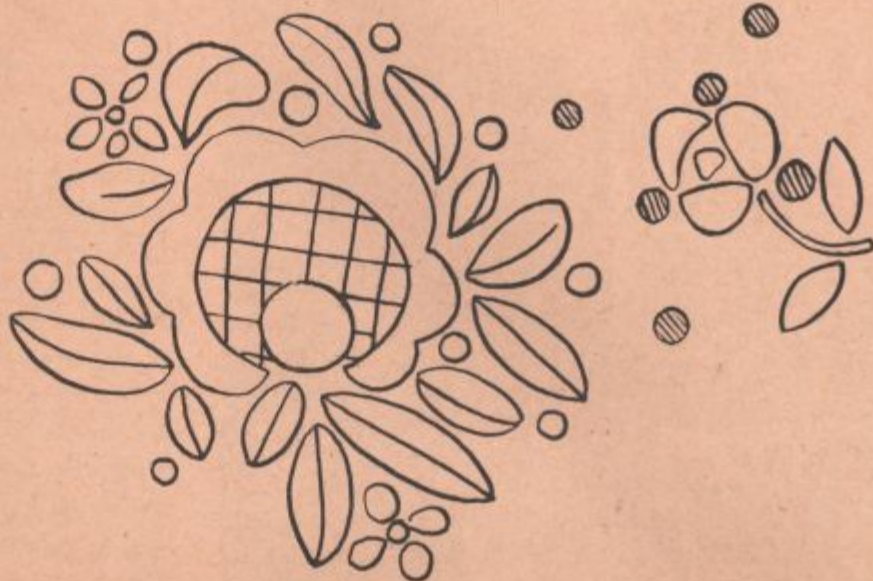
Moderne svetilke

Ženske imamo rade kaj posebnega — seveda, če veliko ne stane. Tako si za majhen denar lahko napravite lično svetilko za posteljno omarico. Kupite v trgovini preprosto stojalo in pritrдите nanj po svojem okusu oblečeno punčko, kot senčnik pa ji dajte v roko dežniček, za katerega dobite v vsaki papirni trgovini poseben prosojni papir, ki je namenjen nalašč za senčnike. Napravite iz žice dva večja in dva manjša obroča, izmed katerih morata imeti manjša obroča manjši premer, kakor ga ima krogla. Na te obroče prišijte barvast papir, pa vam bo v spalnici svetil Jupiter.

Za delavne ročice

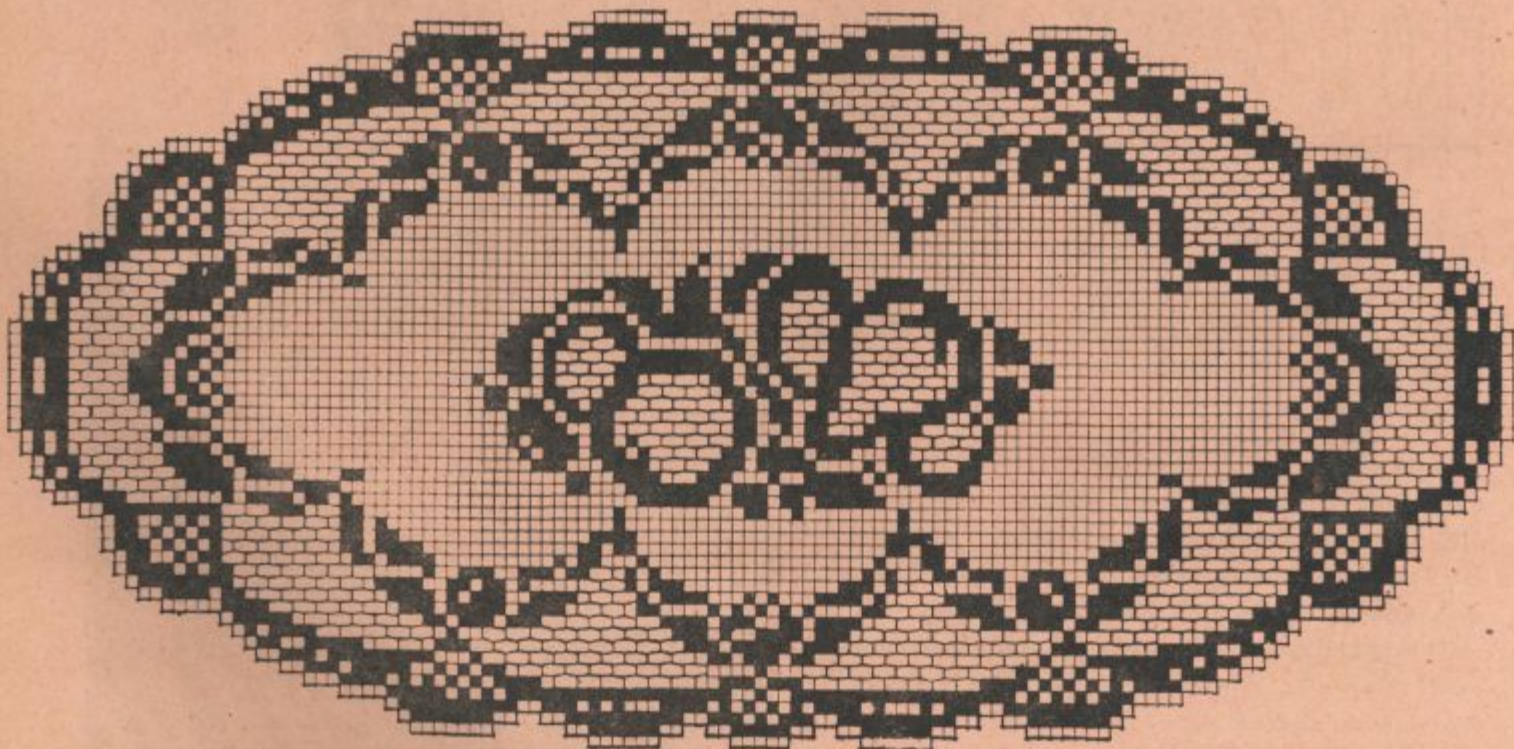
Kadar je materin ali sestrin god pred durmi

Menda smo vsi ljudje takšni, da radi odlašamo, zato se prav pogosto zgodi, da moramo za skromno mamico ali sestrico, ki najbolj cenita ročno delo, narediti na hitro primerno darilce. Za tak primer prinašamo vzorec za dva potrebna in pripravna predmeta. Brez blazinice za šivanke in bučike in brez škarij, ki jih spravlja redoljubna šivilja v tulec, pač ne more biti nobena ženska.

Vzorec za blazinico se nahaja na sosednji sliki v naravni velikosti, prav tako manjši cvet za tulec. Blazinico zna pač vsaka narediti. Tulec za škarje pa delamo takole: Dva pravokotnika iz lepenke, z zaokroženimi vogali prevlečemo na obeh straneh tako, da je vrhuja stran gornjega kosa lepenke vezena. Prebleka je iz platna, lahko pa tudi iz vzorčastega blaga. Ko sta obe lepenki prevlečeni, ju spojimo na treh straneh z blagom, četrta stran pa ostane odprta.

Kvačkan prtič

Kako velik je ta prtič, je odvisno od tega, s kako debelo nitjo ga kvačkamo. Nit pa seveda ne sme biti predebela, zlasti ne prerahlo sukana, pa tudi svila za takšno vrsto dela ni primerna. Najprimernejši je kvačkanec Mez bele ali pa

ekri barve. Prtič, ki ga kvačkamo po narisku, pričnemo pri prvi ravni podolžni vrsti, zobčaste dele pa naredimo nazadnje vsakega zase.

Priboljški za velike in male

Pomarančni puding s kremo

Stepemo štiri jajca z 10 dkg sladkorja, dodajamo polagoma 10 dkg moke, 4 dkg raztopljenega presnega masla ter olupek in sok od ene pomaranče. S to zmesjo napolnimo namazano in z moko potreseno posodo za puding, jo dobro zapremo in kuhamo v sopari nekako tri četrti ure. Kuhani puding vzamemo iz sopare in ga pustimo 2–3 minute v posodi, nakar jo odpremo in serviramo puding z vinsko kremo.

Solata »riviera«

Pol kilograma makaronov nalomimo na 1–2 cm dolge koščke, jih skuhamo v slani vodi in dobro odcedimo, da so skoraj popolnoma suhi. Ohlajenim makaronom pridenemo četrt kilograma račje konzerve in potem vse skupaj dobro premešamo. Nato primešamo 20 dkg dobre majoneze, kateri smo poprej pridejali žlico paradižnikove mezge ali pa omake. To solato serviramo v školjkah ali pa v skledi in jo po vrhu okrasimo z zelenim peteršiljem, s trdo kuhanimi jajci in s kaprami.

Ocvrte kruhove rezine

Mlečno štruco narežemo na rezine, ki jih namočimo z obeh strani najprej v mleku, potem pa dobro napojimo v razžvrkljanem jajcu, nakar jih na maslu ocvremo, da so lepo svetlorjave. Ko so ocvrte, jih potresemo s sladkorjem in ponudimo še tople s kompotom. Tudi h kavi se rezine dobro podajo.

Janezek in njegova mamica

JANEZKOVA PIPA

Zadnjič se je pri Boštjanovih ustavil poštar in prinesel pismo. Mama si je brž obrisala roke v predpasnik in ga razburjena odprla. «O, Jezus, Marija,» je zaklicala možu, «pomisli, Andrej pride na obisk!» — «Juhuhu,» je zavriskal Janezek, ki je čepel na pragu, «striček pride! Kaj misliš, mama, kaj mi lepega prinese? Ali kmalu pride?» Mama je komaj sproti odgovarjala radovednemu fantiču, in ko ji le ni dal miru, ga je zapodila na vrt po peteršilj.

Zvečer, ko je Janezek že sanjal, sta imela mama in oče važen razgovor. Andrej je bil materin brat, ki so ga bili poslali v mesto v šole. Postal je «jezični dohtar» in je prišel vsako poletje k sestri na počitnice. Z Janezkom sta bila velika prijatelja in zato se ga je fantiček tudi tako razveselil.

Ko je prišel veliki dan, je šel oče s kolesljem na kolodvor. Janezek in mama sta pa praznje oblečena čakala doma. Ko je pridrdral voz na dvorišče,

sta oba stekla ven in padla v objem ljubega strička. Izpraševanja ni bilo ne konca ne kraja, oče je bil že izpregel, ko se je mati spomnila, da mora peljati gosta v hišo. Posedli so okrog mize in pričela se je pojedina kakor na velike praznike. Janezek je ves čas nemirno pogledoval strička. Kaj tokrat res nima nič zanj? Sicer je bil že njega samega hudo vesel, pa vendar!

Po kosilu je vzel striček Janezka na kolena: «Oh, kako si že zrastel, zdaj si pa res že pravi junak! Ali si bil kaj poreden zadnje čase?» Janezek je hitel zatrjevati, da ne, in je proseče pogledoval mamo, da bi ne izdala njegovega zadnjega greha. Ampak striček je imel dobre oči in je hitro zapazil, da nekaj ni v redu. Z jokajočim glasom je potem Janezek povedal, kako je v grmovju kadil srobot, da mu je bilo potem tri dni slabo. «No, ravno prav,» je dejal stric, «jaz sem ti pa tudi nekaj takega prinesel.» In peljal je fanta s seboj v sobo, odprl kovčeg, in kaj je bilo na

vrhu? Prava, zaresna pipa. Z velikim razočaranjem v srcu je vzel Janezek pipo, še zahvaliti se je pozabil. Toda kmalu se je potolažil. Ali ga bodo gledali fantje, ko bo prikorakal z rokami v žepu, s pipo v ustih po vasi!

Vtaknil je pipo v usta in odšel. Ne morete si misliti, kako so mu bili vsi nevoščljivi, saj si kaj takega niti oni, ki hodijo že v šolo, ne morejo privoščiti. Moško je korakal po sredi ceste in pihal kakor velik. Oni, ki ga je največkrat nabil, ga je zdaj milo prosil, naj mu dovoli, da enkrat «potegne». Milostno mu je dovolil, ampak samo malo. Tudi drugim je dal, saj ni bil tako trdega srca, ko je videl, kako se jim cede sline. In tako so kadili «pipo miru». Vmes jim je pravil, da je stric pri njih, ki zna delati krasne aeroplane in zmaje in še vse mogoče reči. Če bodo prav pridni, jim ga bo enkrat pripeljal pokazat!

Ko je prišel domov, so bili že vsi zbrani pri večerji. «Kje imaš pa pipo?» ga je vprašala mama. «Veš, pojedli smo jo!» «Kdaj si pa še videl, da bi kdo pipo pojedel?» Janezek in striček sta si veselo pomežiknila: «No, seveda, saj je bila vendar iz — čokolade!» Jana

Janezek ogleduje stričovo darilo

Janezek kadi

Avtor vseh slik je Slavko Smolej

Janezek preizkuša pipo

22. aprila je preteklo 60 zim, odkar se je rodila v Ljubljani naša najzanimivejša pisateljica, ognjevitka Zofka Kvedrova. Še čisto mlada se je s starši preselila v Loški potok, kjer je njen oče, hud svobodomislec, dobil službo občinskega pisarja. Tako se je vedno štela za pristno Potočanko. Loški potok je ime občine ali župnije, obsega naslednje vasi: Travniki, Retje, Hrib, Mali log, Srednja vas, Šegova vas, na sredi podolgovate doline pa strmi grič Tabor s cerkvijo, župniščem, cerkvenikovo hišo, pokopališčem in staro šolo.

Ker je bil župan tačas v Retjah, so se Kvedrovi nastanili v tej vasi. Celotni pogled nanjo vam nudi Melikova Slovenija I. 1935 (143): Uvala Retje. Tu se je razvijala v zdravem zraku bodoča avtorica potoških povesti *«Iz naših krajev»*. Pobudo za pisanje v materinščini ji je dal domači učitelj njenih bratov Alojzija, ki je pred vojno pobegnil v Ameriko, in Viktorja, že dolgo leta urarja v Splitu, Ivan Kovač, rojen v Idriji 20. dec. 1877. Preminul je 8. febr. 1937, kot upokojen uradnik železniške direkcije v Ljubljani. O tem šegavem in dobrodušnem možu glej sonet v *«Šokoliču»*, marec 1937. Kovač mi je nekdaj omenil, da mu je Zofka, preden se je meseca decembra 1926. zastrupila, sporočila svojo potrtost. Ker pa je bil tedaj na službenem potovanju, ga je pismo prepozno dohitelo, da bi bil mogel preprečiti katastrofo. Večina njenih poslanic se je izgubila. Ena izmed njih, naslovljena nanj, pa naj izide tu z vsemi nedostatkami, kolikor jih vsebuje izvirnik.

Pričujoče vrstice naj bodo kratek donesek za življenjepis 19letne mladenke, podjetne in prikupne. Dvoje drugih pisem je objavil ženski svet. Izvirnike dobi študijska knjižnica v Ljubljani.

A. Debeljak.

Dragi Ivane!

Čudili se bodete čez toliko časa dobiti pismo od — moje roke. Ino Lojz je tako izvanredno len, da bi, ko bi hoteli imeti odgovor od njega, morali čakati najmanj pol večnosti. — Iz tega torej razvidite, da je *«sestra»* doma, tudi knjige ozir. tiste pesmi je dobila. Kaj ne ni tako slabo imeti sestro, ki piše in odgovarja mesto bratov. Kaj hočete! pisali ste, da ste bolni in z bolniki mora imeti človek še posebno usmiljenje. — Pa upam, da vendar ni tako hudo, kaj pa Vam je prav za prav — umreti je še prezgodaj za Vas! Kako se pa sicer imate? — Lojz je bil to zimo že v Kočevji pri Hoffmannu za *«Ierfanta»*, pa jo je že pripihal domov, zdaj pa doma čas prodaja in mene jezi. — Jaz tudi še nisem dolgo doma, nekaj čez 14 dni. Bila sem pol leta v Kočevji. Dolgo, kaj ne. Pa kočevskega neznam nič — še manj ko prej, sicer bi Vam pisala kar po *«hinder honder»*, da bi si malo glavo ubijali. No, pa sicer ni bilo slabo v kočevske stolici, kar dolg čas mi je bilo in mi je še malo. Tukaj v Loškem potoku je pa po starej navadi. Ravno sinoči obiskala sva z bratom prostor, kjer smo pred letom pekli krompir. (Tu manjka nekelej vrst.) ... iz preteklosti veličih mest in enake stvari.

Sicer je bilo pa moje življenje ob Rinži kaj revno izvanrednih dogodkov. Vsak dan dvakrat v pisarno, potem pa malo na sprehod to je bilo vse. Ob nedeljih popoldne šle smo jaz in še dve moji prijateljici, — obe Slovenki, — v Staro cerkev ali pa v Dolgo vas. Zdaj zadnja dva mesca je šel tudi Lojz z nami in potem smo peli slovenske pesmi, da je bilo veselje. Ravno tako nekako se mi je zdelo, ko tisti večer pri nas, ko smo bili v pisarni do polnoči po koncu in jaz naposled nisem mogla najti ključa, da bi šla v svojo sobo. — Kaj pa Vi počenjate ondi v *«belej»* Ljubljani? — Bolni ste —

revček — pa menda ne, da se Vam toži po Idriji. — No, vročinske bolezni menda nimate — ne vem če bi kaj pisali, pljučnica se Vas menda tudi ni lotila in jetka, no jetke Vam tudi ne privoščim. Najbrže bo kaj od kake influence. Malo ste se preveč učili, malo preveč kadili. — Zdaj pa pokoro delate. Skoro bi Vam privoščila, — zakaj se bolj ne pazite! — Pa vsaj zdaj bodo kmalu počitnice in dotlej se boste že popravili. Lipov čaj pijte ali pa bezgovega cvetja naj Vam gošpodinja skuha, pa bo.

Z našim Lojzom ne vem kaj bo. V prodajalnici se mu ne dopade, iz Kočevja jo je popihal, od druge bi tudi. Jaz mislim, da bi bilo najbolje, ko bi šel na pripravnico. Kaj pravite bi napravil zrelostno preskušnjo? — Jaz menim ko bi se zdaj v počitnicah malo pripravljati bi bilo že pa to je ravno, knjige mu ne diše predobro, kakor vidim, — pišite mi kaj mislite o tem projektu!

Danes je prijetno tu v Retjah. Vsak trenotek se peljejo kaki svatje z godcem mimo. Trije *«bajsarji»* kakor jim Potočanje pravijo oglasili so se tudi pri nas in jaz nisem mogla kaj, da se ne bi malo zavrtela. — Tako dobro igrajo! — Lojz je na kegljišči, kjer tiste *«krajcarje»* pobira, dejal je, da bi Vam cel ris papirja popisal — ko bi tako rad pisal, kakor nerad.

Tu v Loškem potoku jako napredujemo, po zimi za Božič dobili smo brzjav, torej če se Vam kaj imenitnega pripeti n. pr. da zadenete na srečko kacij stotisoč gl. naznanite mi kar po žici. Ta teden dobimo vojake *«ajnkvartirenga»*, — celi trije možje, celo en častnik! Na, človek mora biti z malim zadovoljen. —

Kaj pa o ženskih, še tako nemilo sodite ko lani? Pa vsaj bi bil pravi čudež, ko bi se bili čez zimo spreobrnili, — možki so trde glave. Mogoče, da pa vendar malo odjenjate, — potem bom tudi jaz nekaj; sicer ne bo pa nič primirja.

Smejati se moram že cel čas kar Vam pišem. Pišem namreč v gostilniški sobi. Mej drugimi prazni tudi *«Dolenček»* kupico. Poznate ga menda ne. To Vam je tudi original. Možiček sicer sam na sebi ni ravno nenavaden, le dolenjsko narečje, po katerem se ga je prijel tudi ime ga razloči zmed družih prebivalcev naše župnije. Dve stari kljuseti ima in polomljen voz, s katerim vozari in se ubija kakor ve in zna. Konji njegovi so vsi polomljeni, slepi, stari ko zemlja a Dolenček ta vedno poje hvalnice o svojem *«pramu»* in *«šimelnu»* vsacemu kedro ga hoče poslušati. Danes povedal je že vse natanko do kg. koliko je že vsak konj speljal, kako teče in kako malo snè, — zadnje je seveda najbolj resnično izmed vsega. Revež je imel danes smolo, odtrgal se mu je za vratom srajčni gumb, — danes na sv. Trojice dan. Kaj sem hotela, vzela sem šivanko in prišla mu družega, da ne bode v nedeljo kazal *«gosle»*. Pa dobro se mu je zdelo, ko ne vem kaj, razodel mi je celo skrivnost, da bode za sv. Rešnje telo dobil — novo obleko. Ha, ha vidite ljudje me imajo radi. Jaz sem pa tudi kar ponosna, če mi kak tak možiček pravi, da sem *«fajn»* dekle.

Viktor zdaj več ne nagaja doma, uči se za urarja, kakor Vam je morda že znano.

Ravno zdaj se pelja zopet ena *«ohcet»* mimo. Ženin sedi na vozu, ko da je odrevenel, nevesta si pa popravlja lasé, ko da bi se bala, da jih zgubi, mej vsemi se mi godec še najbolj dopade drugi se drže vsi ko prisiljeno zelje. Nevestina bala se je pa peljala malo prej. Vse v smrekah in trakovih — iz papirja, zadaj se je pa tolpa otrok podila za njimi, da se je kar prašilo, ja tukaj pri nas je *«regementno»* kadar se kdo ženi.

Novic, tacih novic, ki bi Vas zanimala nimam, dijakov v našej dolini ni, družih znamenitostij Loški potok nema. —

14./VI. Še danes nekaj vrst. Sinoči sva šla z Lojzom že po devetje malo na sprehod proti Bloškej strani. — Cel čas pogovarjala sva se o Vas — se Vam ni nič kolcalo? — Tako sva Vas vlekla čez zobe kolikor se je le dalo. Lojz mi je pravil, da ste mu večkrat pisali. Odpišite tudi meni kaj, — pa m e n i ne Lojzu. Lojz ni zaslužil. —

Se enkrat sem prebrala Vašo dopisnico. Torej oči Vas bolé, no jaz sem v prvej naglici spregledala. Proti očem sevé ne pomaga niti lipov ne bezgov čaj, pa mislim, da bo že prešlo. Imate morda egiptovsko očesno bolezen? — No, vsaj moje oči tudi niso dosti prida, ta kratkovidnost me kaj jezi. Pa potrpeti je treba!

Ste bili o Veliki noči doma? — Škoda, da sem deklé, gotovo bi prišla sicer pogledat v Idrijo. V gledališče sedaj tudi hodite, kakor mi je pravil brat. Jaz sem tudi v tem oziru prava revica, se vé ženskimi je dovoljeno, če nimajo kake stare tete, k večjem ogledovati si gledališče od zunaj, da bi prestopila kaka dekle sama prag tega poslopja o to bi bilo še hujše ko vseh devet naglavnih grehov skupaj. Zato poznam gledališče le iz knjig.

Moj Bog kako klepečem! No pa vsaj ženske smo vedno gostih besedij, torej ni taka reč. — Pa še Vi ne skopujete s papirjem, kadar mi odpisete — upam, da kmalu, — če Vam le zaradi očíj ne škodi. Zdaj imate gotovo mnogo učenja, ino počitnice so pred vrati. —

Pa prosim še jeden pot, poizvedite kaj zbog Lojza, kake so skušnje na pripravnici in ali bi mogel tam kaj napredovati.

O velicih počitnicah pridete tako semkaj, vsaj ste lani obljubili, se pa še tedaj ustmeno kaj pomenimo, — za ta mesec bo pa tudi pismeno občevanje za silo.

Ja, kje je pa tisti Krže, ki je bil vedno tako navdušen za slovensko stvar. — Vam je kaj znano? —

Pa z Bogom sedaj! Kmalu ozdravite oči, pa kaj pišite!

Z Lojzom vred Vas prijazno pozdravlja

Vaša

Zofka.

Na zdar!

Pozdrav tudi od najinih starišev! —

Retje 14./VI. 1897

Naše igralke

Vida Juvanova

Takole se je stvar začela, da sva se z malim Nejčetom skoraj prej poznala ko z gospo Vido. Seve, Nejče je še danes prepričan, da je tisti Miklavžev angel lansko leto prišel naravnost iz nebes in mu od tam prinesel naročaj igrač, jaz pa da sem suha gospodična, ki se mu včasih nasmejem na cesti in sem tisto popoldne dolgo sedela pri njegovi mamici.

Nejče je namreč mladi sinko gospe Vide, nosi karirast plašček, ne hodi še v šolo in ga poleg Miklavža in Božička enkrat na leto najbolj na svetu zanimajo žage cirkularke in škroplni avto.

Zadeva je pa taka, da vas moram поблиže seznaniti z gospo Vido, ki jo ljubljanske naročnice «Žene in doma» pravo gotovo poznajo z odra naše drame, druge smo pa tudi že videle na fotografiji njo in njenega soproga gospoda Jana v lanskem letniku «Priatelj».

Z gospo Vido sva bili že dalje časa domenjeni, pa se je prvi pomenek po moji krivdi izmuznil, no, drugega pa nisem zamudila. Pred hišo me je pozdravil Nejče, ki je bil strašno imeniten, ker je vozil po dvorišču čisto pravega rume-nega slona iz gume.

Gospo Vido sem pa jaz okupirala kar do večera in mi je povedala, da je bila najprej angažirana v Subotici (saj njeno mamo — priljubljeno igralko tudi poznamo), pa je kmalu prišla v Ljubljano in debutirala kot Anja v Češnjem vrtu.

Nato je bila angažirana v Ljubljani, hkrati je pa obiskovala tudi Dramatično šolo. Še odlično izpričevalo mi je pokazala, ker me je zanimalo, kdo vse jih je učil. Pa tudi gospa Marija Vera ji je dajala ure.

Nato sva pregledovali album z njenimi kritikami in njene vloge so rasle pred menoj druga za drugo. «Julija» (saj mi ni treba omenjati, da je igral nesrečnega Romea gospod Jan), «Ofelija» iz klasičnega repertoarja in še cela vrsta znanih odrskih likov: Anica v Halbejevi «Mladosti», Hedvika v Ibsenovi «Divji raci», Hilda v «Gospe z morja», Olga Nikola-jevna v «Mladoletju», da omenim najbolj znane poleg mnogih drugih. Njena najlepša in najljubša vloga pa je bila, kakor sama pravi, v Klabundovi igri «Praznik cvetočih češenj». Kako dobro se še spominjam v vitkega, temnopoltega dečka preoblečenega kitajskega dekletca. Njen princ je bil spet gospod Jan. In še to je povedala, kako rada je igrala Sonjo v «Zločinu in kazni» in Marjanico v «Tartuffu»...

Kakor ima gospa Rakarjeva v zakupu vse čarovnice na odru ljubljanske drame, tako je imela do nedavna gospa Vida vse zasanjane, bolehtne dečke, pa tudi živahne in podjetne. Letos smo jo videli kot bolnega Petrčka v Goljevi božični igri (tega je igrala že tretjo sezono), ampak mali Nejče ni spoznal v parterju svoje mamice. O, kako čudovita, velika odkritja ga še čakajo! — V «Repoštev» je bila gospa Vida Gašperček, pred leti Janezek Nosanček in lepa, nežna Snegulčica tudi.

Pa jo poznamo z odra tudi kot elegantno mlado damo; saj se spominjate milijonarjeve hčerke Pavle iz Simfonije 1937 in filmske dive Hanče v Ledeni plošči, da omenim vsaj nekatere. Sicer bi pa človek težko prišel do konca, če bi hotel govoriti o vseh njenih vlogah.

Tudi Nejčetu se je zdelo za malo, da se mama tako malo zmeni zanj, pa ji je pripeljal slona pokazat in za svojega zajčka je prosil. (Ta zajček je od sile imeniten, ker je droban tako, da ga Nejče kar v pest stisne in ga nese s sabo v posteljo. Kaj mislite, drugače bi mu ga kdo ukradel ponoči.)

In je še stisnil svojo belo drobno glavico v mamino naročje ter ji zaupal: «Ti si moja luba devica Malija.» (Njegova mamica je mnenja, da bo moral to zadevo čez čas preklicati; časi so resni.) — Pred takim argumentom sinovske ljubezni mora vsaka mama odnehati. In Nejček je dobil cukrčkov, da bi se mu zastonj ne kolcalo, kakor pravi. Kavalir pa je: najprej jih je meni ponudil!

Proti koncu mi je gospa Vida odprla še predal, ves napolnjen z rokopisi za — ljubljanski radio. Vaši malčki, cenjene bralke «Žene in doma», se prav gotovo še spominjajo bele miške Miki, ki je pred tremi leti hodila po beli Ljubljani, v vse sorte zadeve vtaknila svoj drobn nos in potem pripovedovala o tem v radijski oddajni postaji. Naslednje leto sta nastopila Jurček in Jerica (gospa Vidi se je pridružila še gospa Nada Gabrijelčičeva), letos pa poslušajo naši malčki «tri godce» (sodeluje še gospodična Maša Slavčeva). Tudi

B. Lesnikova:

«Desetnico» so igrale letos, ki jo je po narodni pesmi dramatizirala gospa Vida.

Preden sem se spomnila na odhod, je bila ura osem. No, po bon-tonu pa res nisem urezana, sem si morala priznati in dolžila sladki čaj in malega Nejčeta, da sem se tako dolgo zamudila.

Poprosila sem gospo še za fotografijo in sem vesela, da vam bom z njo vred lahko predstavila tudi Nejčeta, ki je vprav v odločilnem trenutku pri fotografu protestno nabral svoja drobna usteca: «Smejal se pa ne bom!»

Zunaj je bila že noč, ko sem se poslovila od prijazne družinice in se je malemu že zehalo v maminem naročju.

Naj se še tu gospe prav lepo zahvalim za tisti popoldan in ji povem, da bi jo radi kmalu spet videli na odru v večji ologi, ki je bo vesela. Na svidenje, Nejče! (Ampak atek trdi, da na odru ne. Kaj mislite?)

—eva.

Materin dan

gostilni večjega mesta je sedel mladenič morda devetnajstih let. Pred njim je stal vrček piva. Mladenič je buljil oči v praznino in zakrival obraz z dlanmi.

Nekdo je prisedel. «Dober večer!» Mladenič je hladno odzdravil.

Tujec si je naročil piva. Zdelo se je, da bi se rad pogovarjal. «No,» je dejal, «danes sem se pa spet pošteno nagaral; sem namreč monter.» Janez se je ozrl in ga pogledal. Srečni človek, imel je delo, lahko si je kaj zaslužil!

«Da, in jutri je materinski dan.»

«Materinski dan?» je ponovil Janez. «Kaj pa je to?»

«No, to je tako neka novodobna reč,» je menil tujec. «Ampak je vendar čisto prav, da se pri obilnem delu, pri naglem življenju enkrat na to opozorimo, kaj prav za prav dolgujemo svoji materi. Ali imate še mater?»

«Imam!» je dejal Janez kratko in neprijazno.

«No, to je dobro,» je rekel drugi počasi in potegnil iz vrčka.

«Jaz tudi, jaz stanujem pri njej, veste, in moja mati res dobro zame skrbi. Žene nimam; nekoč sem imel neko dekle zelo rad, pa mi je umrla; še zmeraj je ne morem pozabiti. Tudi moja mati jo je rada imela. Da, zoper smrt ni zelišča. To sem tako premišljeval danes popoldne in tole sem kupil za mater, da jo bom jutri, na materinski dan, razveselil. Vem, da si je že dolgo želela takšno torbico. Ali boste tudi vi kaj podarili svoji materi?» Janez je strmel vanj z velikimi, preplašenimi očmi. «Ali imate skrbi in nadloge?»

In zdaj je Janez pripovedoval čisto tujemu človeku svojo zgodovino. Zrastel je na deželi, a vedno ga je nekaj vleklo v mesto, kjer je več veselja in zabav in kjer se da, kakor je menil, lažje živeti. Njegova mati se je o tem često z njim prepirala. Bil je edini sin. Oče mu je bil padel v vojni. Imel je pa še dve sestri, o katerih je menil, da bosta že lahko opravljali vse delo doma. In tako se je vnel nekega dne prepir.

«Moja mati se je z vso svojo voljo uprla moji nameri, jaz pa sem vztrajal pri svojem sklepu. Delaj, kar hočeš, je rekla naposled, toda če zunaj ne najdeš dela in prideš pod kolesa, potem se le ne vračaj kot berač. Tvoj oče bi se v grobu obrnil, ako bi ne storila svoje dolžnosti pri tebi. Jezen sem odšel iz hiše in nisem nikoli več nič slišal o domačih.

«Pa ste jim kdaj pisali?»

«Ne, čemu! Slabo se mi je godilo. Včasih sem dobil delo, včasih sem moral biti lačen, in zdaj — moja mati je prav povedala, kmalu bom tako daleč, kakor je prerokovala.»

«Fant, fant, nikoli ni prepozno, pojdite domov!»

Umolknila sta. Nobeden ni zinil besedice.

«Kje stanujcjo vaši?»

«Z vlakom je odtod eno uro daleč,» je zamrmral Janez, «in potem še pol ure peš.» Zaihtel je.

«Veš kaj?» ga je mož nenadno tikal. «Da ti ne bo tako težko, pojdem s teboj.»

Janez ga je pogledal. Bolesten smehljaj mu je preletel ustnice. Prijel je moža za roko.

«Dobro, potem pojdi zdaj spat in jutri ob desetih pridem pote in se bova skupaj odpeljala. Jaz moram zdaj k svoji materi. Kako bo jutri vesela!»

Majhna vasica. Konec vasice čedna hišica. Na oknih nekaj cvetličnih loncev. Za oknom star, raztožen obraz. Mati je.

Nedelja. Obe hčerki sta ji prinesli kavo in postavili na mizo cvetlico v lončku. «Ker je materinski dan,» sta menili in se smehljali. «Ker si vedno skrbela za nas in se trudila, ker bi se ti radi zahvalili, ljuba mati.» In obe sta jo poljubili.

Mati je zaihtela, vzela robec, si otrl solze, rekla pa ni nič. Skupaj so pile kavo. Danes ni smela mati nič delati, hčerki nista dovolili. «Zakaj danes je tvoj praznik, mati!»

«Moj praznik!» Uvele ustnice so zadrgetale. Enega ni. Trmastega fanta. Kako se mu neki godi? Bog ve, ali ne trpi bede? Nič ne piše, nič ne da vedeti o sebi! Solza za solzo je zdrknila po velih licih. Cerkevni zvonovi so zapeli. Deklici sta vstali.

«Le pojdita, le pojdita,» je rekla mati, «danes ne morem z vama, ker me hudo noga boli — že spet me trga.»

Nekdo je potrkal. Preslišala je. Potrkal je močnejše. Ozrla se je. Kdo bi le ugnil biti? Šepala je k vratom in jih odprla. Tuj, čedno oblečen mož je stal pred njo.

«Pišem se Dobrič,» je izpregovoril. «Prinašam vam poročila o vašem sinu.»

«O mojem sinu!» Bil je vzклик iz razbolelih materinih prsi. «Moj sin! Kje je?»

«Tukaj, mati!» Janez je planil izza plota in objel mater: «Mati, mati, odpusti mi! Izpreobrnil sem se, doma bom ostal in delal. Vesela me boš.»

«Kako lep materinski dan je to zame!» je zajokala Janezova mati. «Ali se zdaj lahko zanesem nate?»

«Lahko, mati, vesela me boš odslej.»

In že naslednji dan je začel udejstvovati svojo trdno voljo.

Morilka

akor težka mora se je spuščala vse gostejša in gostejša megla nad ulice vele-mesta. Močne oblačnice so jo s težavo prodirale in medlo razsvetljevale pro-strane trge in ulice. Zrak je bil vlažen. Po mokrotnem tlaku so hiteli ljudje že v toplih zimskih plaščih. Kljub pustemu vremenu pa se vrvenje po ulicah ni po-leglo. Oglasile so se sirene. Uslužbenci raznih tvrdk in delavci so hiteli vsak na svojo stran. Vozovi električne želez-nice so bili nabito polni. Običajno mrki in trudni obrazi so bili videti kljub ne-prijetnemu ozračju nekoliko jasnejši. Tu in tam se je zasvetil moder ovitek...

Ob postajališču cestne železnice je stala skupina moških v živahnem razgovoru.

«Pojdi, Matija!» je kričal majhen možic čokate postave in rdečega obraza nad svojim sosedom in ga potegnil za rokav. «Pojdi še ti, pravim! Sobota je nočoj, ves teden smo garali, zdaj bo pa dal vsak za pol litrčka.»

«K 'Veseli Marički' stopimo, Matijče», je pristopil k vi-sokemu možu mlad šibak bledoličnež. «K 'Veseli Marički' gre rad mladi Blažek, četudi ona rajši priseda k čemer-nemu Matijcu», je klepetal in se mu obesil za komolec.

«E, kaj bi take!» se je izkušal rahlo braniti Matija. «Pa pojdemo no, toda ne za dolgo», se je končno vdal in vsi sku-paj so zavili v ozko stransko ulico. Kmalu so obstali pred umazano, visokopritlično hišo, iz katere se je čulo glasno govorjenje in petje.

«Le noter, le noter!» jih je že na pragu pozdravil visok ženski glas. «Dolgo se že nismo videli, prijatelji, dolgo, teden dni, in... Oho, Matija, ti tudi! Prav, prav!»

«Veš, kar si se oženil, Matija, se mi pa res kar odtujaješ», je hitela govoriti in postavila štefan na mizo za vrati, ka-mor so bili posedli. «Ej, prijateljčki, lepo je bilo, ko sva bila še oba prosta, kaj Matija?» je dejala in sedla tesno k njemu, da se ji je nehote odmaknil. «Jaz, mlada natakara, ti pa, Matija, močen in delaven. Pa že nisva bila ustvar-jena drug za drugega. Jaz sem vzela, pa kar za celi dve leti, krčmarja Tomaža, starega dobrodušneža. Bog mu daj dobro; ti pa, Matija, ti si bil bolj idealen! Ha-ha!» ga je sunila s komolcem.

«Idealen pa, idealen!» so pritrdjevali drugi in se smejali. Matija je čutil, kako mu stopa kri v glavo. Pil je in se sme-jal z drugimi vred.

«Vražja baba, kako je mikavna!» jo je tehtno pogodil Blaž, ko je odhitela še okrog drugih miz. Prinesla tam to, tam ono in se pošalila s tem in onim. Mnogo oči je z na-slado spremljalo njeno lepo oblikovano polno postavo in smehljajoče se od temnih kodrov obkroženo obličje. Pre-šerni smeh je spremljalo rožljanje ključev in drobiža. Ma-tija je pozabil na uro in dom. Nič več se ni odmaknil, ko je sedla tik njega...

Po blatni cesti je hitela skozi meglo visoka sloka ženska. V naročju je stiskala dete, drugega je vodila za roko, a za krilo se je je držal kakih pet let star deček v ponošenem jopiču. Deček je večinoma tekkel za materjo, ki je stopala z velikim enakomernim korakom in mlajšega skoraj vlekla za seboj. Na obrazu so se ji videli sledovi skrbi in dela. Velike črne oči, ki so morale biti v mladostnem lesku zelo lepe, je mrko upirala predse. Le tu in tam se je ozrla po otrocih, pritisnila dete še tesneje k sebi in nadaljevala pot... Globoko se je oddahnila, ko je prispela v tretje nadstropje velike delavske stanovanjske hiše in stopila v temno kuhinjo, ki je bila tudi spalnica obenem. Položila je dete v košaro in napravila luč. Pogled ji je obstal na za-črneli stenski uri. «Pol sedmih, vsak trenutek mora biti tukaj», si je dejala in se obrnila k otrokom. Dete v košari

*K*ako očarljiva je sveža in nežna koža – kako neizogibno potrebno je milo, ki jo neguje!

ELIDA MILA

ELIDA BELI ŠPANSKI BEZEG
snežnobeke barve
omamljivega vonja

je začelo jokati. Stopila je k omari, vzela majhen oškrbljen lonček, napolnila trebušasto steklenico z mlekom, pritrdila cev s sesalcem in ga potisnila malemu kričanju v usta. Otrok se je takoj umiril in pridno pil.

«Mamica, meni tudi mleka in kluha!» se je oglasila tedaj mala Milenka. Odločno je stresala kodrasto glavico in iztegala roke.

«Tudi jaz bi jedel in mrzlo je», je priznal nekako bolj močito za dobro glavo večji Milan.

«Čakajta, otroka, takoj ko pride tata, pojdem in prinesem vsega», ju je tolažila in jima dala nekaj skorjic kruha, ki jih je poiskala v omari. Zakurila je, ali drva so bila sveža. Tlelo je in se kadilo, da je bila vsa solzna. Pustila je in odvila plin ter skuhalo čaj, da se pogrejejo, medtem pa prisluhnila vsakemu koraku na stopnicah. «Oha, zdaj prihaja!» se je razveselila. Koraki so prihajali vedno bliže, a zaškrpala so sosedna vrata, se zopet zaprla, in bilo je vse tiho. Bonački je bilo, kakor da ji nekaj pritiska na prsi vedno močnejše in močnejše. «Pa ne da bi šel zopet...» se je s strahom spomnila. «Ali ne, ne!» že pol leta, odkar je zagledal mali Jurček luč sveta, je živel le zanjo in za dom. Srečna je bila, dasi je garala ves dan kakor stroj v tovarni za krtače. Prislužila je stanovanje in celodnevno oskrbovalnino za otroke. Matija ji je prinašal redno vsako soboto skromno, a popolno mezdo, za katero je nakupila potrebnega živeža. Že ono soboto pa se je bil vrnil nekoliko pozneje, a se ji je opravičil, češ da ga je povabil tovariš, da proslavita sinovo rojstvo. Dejal ji je tudi, da mu je posodil polovico svoje mezde, ker mu boleha žena, za najnujnejše. Nič ni slutila Bonačka, še celo odobravala je to dejanje svojega moža in le deloma poravnala dolg pri stari branjevki, kjer si je navadno oskrbela vse.

«Mamica, ni, ni tata! Mleka, mamica!» je glasno zajokalo dekletce in v košari je zastokal otrok... Zdrznila se je. Pogledala je na uro: «Osem!» Ni smela več čakati. «Počakajte,» je dejala, «takoj se vrnem», si ogrnila ruto in šla.

Ko je prestopila prag branjarije, ji je noga nehote obstala. Namesto stare debeluške je ugledala tuj obraz neznanega dekleta.

«Kje pa je gospa?» je vprašala skoraj boječe.

«Je bolna», ji je odvrnilo dekle. «Kaj ste prišli plačat? Kar meni izročite!»

«Nekaj bi še nabrala», je odgovorila Bonačka in povsila oči v tla, kakor bi jo težila vest.

«Nič vas ne poznam», jo je zavrnilo dekle. «Sploh pa zlasti nocoj ne smem dati nič na up, pridite jutri!» jo je odpravilo in se obrnilo k drugim, ne meneč se več zanjo. Bonačka je čutila poglede vseh na sebi, potisnila je robec še bolj na oči in šla. Sredi ceste se je ustavila. Ozrla se je gor v tretje nadstropje. «Mama, mleka!» ji je brnelo po ušesih. Skrčila je pesti. «Najti ga moram, dobiti ga moram!» si je zatrjevala tresoča se od jeze in žalosti.

«Kaj če se mu je kaj pripetilo?» jo je zaskrbelo, ko je zaman begala od zakajenega lokala do lokala. Že se je hotela vrniti, ko je opazila starega Zožnika, dobrega znanca svojega moža, ki se je počasi zibal preko ulice.

«Oho, Bonačka, kaj pa vi tako pozno tod?» se je začudil. «Sobota je nocoj, sobota, in zakaj bi ne?» ji je pomežiknil in se nasmejati.

Bonački je bilo, da bi ga najrajši udarila v obraz. Ali premagala se je.

«Ne bodi no, ne bodi tak Zožnik, ampak povej mi rajši, ali si kje videl mojega Matijo? Otroci so lačni, a njega ni od nikoder.»

«Matija? ... Matija? ...» je mrmral in se ji približal, da je čutila smrad po vinu in žganju in se mu nehote odmaknila. «No, ne boj se me, Bonačka, ne boj, saj sva že stara prijatelja», ji je govoril in izkušal ujeti njeno roko. Ali ona ga je pogledala, da je skoraj prestrašen obstal. «No, kaj si že hotela vedeti, Matija, kje bi bil Matija? Hm, Matijče, zdi se mi, da sem ga videl dolgina, ko se je odpravil k 'Veseli Marički'. Vidiš, Bonačka, tu po tej ulici naravnost, pa čez most na desno v ozko ulico. Tam ga utegneš dobiti», je razkladal. Bonačka ga ni poslušala dalje, ampak je odhitela v označeno smer. Že od daleč je čula cvileče glasove godbe in hripavo petje. Vroč, dušec val ji

je puhnili nasproti, ko je stopila na prag. Nestrpno je preletela omizja z očmi. Prsi so se ji stisnile, ko je ugledala te zaspane, izmозgane obraze delavcev, med njimi tudi nekaj žena in deklet, razkuštranih in zamazanih. Nihče je ni opazil; v hrupu godbe in petja je zamrl njen korak. «Ni ga, ni mojega Matije!» Kakor težek kamen se ji je odvalilo od srca. Tisti hip pa se je okrenila. V očeh se ji je zameglilo in toliko da se ni opotekla. S široko razprtimi očmi je obstala pred mizo, kjer je med drugimi tesno ob krčmarici sedel njen mož. S srebrno verižico, ki jo je nosil nekoč njen oče, se je poigravala okrogla, tolsta bela roka njegove sosedice.

«Matija! Ti, Matija!» je kriknila s hripavim glasom. Obrnil se je k njej in jo motril z medlim, topim izrazom vlažnih oči, a se ni zganil.

«Matija, kaj si mi storil! Matija, otroci! Tvoji, najini otroci!» je vrelo iz nje.

Hotel je nekaj govoriti, tisti trenutek pa je vstala poleg njega sedeča gospodinja, strupeno pomerila visoko postavo tresoče se žene, se sklonila čisto k njemu in mu jela nekaj šepetati. Njegov obraz je vedno bolj rdel. Tedaj se Bonačka ni mogla več premagovati. Sunkoma je planila k mizi blede od sramu in jeze, pograbila steklenico in jo divje treščila tik ob njeni glavi v steno. Nastal je silen vrišč. Skoraj nič se ni zavedala Bonačka, kaj se godi z njo. Kakor v snu je videla Matijo, kako je stal pred njo ves divji, naravnost strašen. Čutila je, kako so jo prijele trde roke in jo odvedle, ne da bi vedela kam.

Tiho so ždeli otroci in čakali. Skoraj so že pospali, ko je nenadoma zavekalo dete v košari. Tudi deklica se je predramila in začela jokati... «Čakaj, Milenka, čakaj, bom naredil toplega cajka», jo je tolažil bratec ter poiskal detetu sesalec, ki ga je bilo vrglo od sebe, in mu ga potisnil v usta. Nato pa je nalil v lonček vode, ga postavil na stojalo za plin, pristavil stol ter odvil gumb, kakor je videl mater. «Nece goleti, nece», je gostolela Milenka, ki je bila pozabila jokati in z zanimanjem gledala bratca. Tedaj je deček ugovaril, da mora dobiti še vžigalice. Iskal je in premetaval povsod. Toda zaman. Bonačka je vžigalice pred otroki skrbno skrivala. Končno je utrujen obstal, in videč, da je dekletce s prstom v ustih zadremalo, se je umiril tudi on. Le enakomerno tiktakanje ure je motilo tišino...

Pozno po polnoči je že bilo, ko se je opotekala Bonačka vsa oslabela preko stopnic. Zasmilila se je bila političijskemu uradniku, kamor so jo spravili, ko mu je govorila o otrocih, in pustil jo je domov. Prisluhnila je pri vratih. «Otroci so pospali, a njega še ni», je pomislila in odklenila vrata. Tedaj pa je kriknila in se krčevito oprijela podbojev vrat.

«Jezus, Marija! Plin!» je zavpila in planila naprej. «Milan, Milenka!» je kriknila divje in se vrgla na otroke. Nankrat je bila vsa hiša pokonci. Prestrašeni so prihiteli ljudje na pomoč nesrečnici, ki je čepela na tleh z izrazom nečloveške boli na obrazu in pritiskala na prsi vse tri. Lice ji je bilo suho, brez solz, oči pa so ji žarele v strašnem ognju in hropenju, tuljenje ji je bruhalo iz prsi. Ko so se ji izkušali ljudje približati, je še tesneje pritiskala deco k sebi, se vrgla nazaj in se onesvestila. S težavo so jo ločili od mrtvih otrok in jo odnesli.

Že se je daniło, ko je kolovratil Matija Bonač proti domu. Stiskal je pesti, klel in robantil sam pri sebi. Pred hišo se je ustavil. Ozrl se je na zastrta okna stanovanja, skozi katera se je slabotno odražala luč, in dvignil pest: «Čakaj, coprnica kleta, jaz ti že pokažem, kdo je gospodar! Čakaj, le čakaj! Jaz slepec, jaz norec!» je govoril, kremžil obraz in se zibal preko stopnic. «Kako, vraga, da je danes že vse tako zgodaj pokonci? Kako to vse bulji oči vame. Niste še vajeni tega pri neumnem Matiji; pa navadili se boste, kakor se bo morala navaditi ona, coprnica vražja», je mrmral predse, le zadnji dve besedi je izgovoril glasno in se ozrl po kljuki. Toda vrata so bila široko odprta. Obstal je kakor vkopan... Sredi sobe je stala belo pogrnjena posteljica. Pred njo pa so gorele sveče. Na mah ga je minila vsa pijanost. Pristopil je bliže, se zgrabil divje za lase in se zgrudil brez glasu na kolena. V blede, rumen-

kasti svetlobi so spali njegovi trije malčki nemi in brez življenja. Strmel je v tla. Roke so se krčevito sklenile in nohti so se zagrepli v meso. Ni dvignil obraza. Kakor morilec se je vlekel prihuljeno k tlom... Proč... proč!... V očeh se mu je odražalo nekaj groznega, a usta se niso ganila.

Vse mesto je pretresla vest o strašnem dogodku. Ljudje so prihajali in obsuli s cvetjem nedolžne angelčke, ob katerih je stala visoka, bleda žena nepremično kakor kip brez življenja. Ko pa so dvignili krste, je pogledala, kakor bi se prebudila iz težkega sna, in se z izrazom strašne groze opotekla za njimi. Z globokim sočutjem je zrl svet to ženo boleti, a približati se ji ni upal nihče. Ob odprtem grobu se je orosilo vsako oko, le ona, mati, se ni ganila. Šele ko so zabobnele kepe zemlje na krste, je planila naprej, zatulila kakor levinja, ki so ji ugrabili mladiče, in se zgrudila. Z muko so jo spravili kvišku in jo odvedli. Šla je kakor stroj brez lastne volje. Prišli so do pokopaliških vrat, kjer se je ravno ustavil avto, iz katerega so dvignili truplo. Kakor slučajno je uprla nesrečna žena pogled na nosila. Vsa se je stresla. Oči so se ji izbuljile in grozen, do mozga segajoč grohot se je razlegal preko cipres. Ljudje so prestrašeni obstajali. Vrgla se je proti nosilnicam, kjer je ležal mrtvec. «Dobro si napravil, Matija! Ha-ha! — Prekleti!» je divjala, nato se je pa spustila v tek proti mestu. Ljudje, mimo katerih je dirjala, so se začudeni ozirali za njo in zmajevali z glavami. Nihče je ni ustavljal. Vsak se je ustrašil skrivnostnega ognja, ki ji je plamtel iz oči. Kakor instinktivno, je iskala poti in se končno ustavila pred gostilno «Vesele Maričke» vsa zasopljena in upehana. Za trenutek je obstala, nato pa je z visoko dvignjenimi pestmi planila naprej...

S težavo so rešili na pomoč prihiteli redarji prijetno, veselo krčmarico iz rok nesrečne žene, katerih sledove je nosila še precej časa na svojem polnem, belem vratu.

Nedaleč od mesta stoji mogočno, mračno poslopje, obdano od velikega vrta, ograjenega z dva metra visokim zidom. Nad vhodom se v velikih črkah odraža napis: «Bolnica za duševne bolezni.»

Na vrtu med bolniki vzbuja posebno pozornost ženska visoke postave, zavita v sivo bolniško haljo. Glava ji je popolnoma gola in usta brez vsakega zoba. Nagubana, kakor pergament rumenkasta koža daje še bolj strašen izraz njenemu licu. Vsako jutro hodi s sklonjeno glavo in povešenimi rameni v najbolj oddaljen kot vrta. Tam si je napravila majhne gomilice, ki jih kiti z bornim cvetjem, jih poljublja in mrmra pri tem nerazumljive besede. Nenadoma pa, kakor bi jo pičil gad, plane pokonci. Velike črne oči ji zaplame v divjem ognju, skrči pesti in strašen smeh odmeva od sivega zidu. Kakor neugasljiv ogenj bruha dan za dnem iz prsi nesrečnice: «Prekleta, prekleta morilka!»

V gostilni pri «Veseli Marički» pa je vedno živahno. Izginili so sledovi prstov blazne žene z belega vratu mlade krčmarice. V žepu ji rožlja drobiž, oči pa se ji smehljajo sladko, vablivo... So li to oči morilke? — Odgovor je zamrl med zidovjem sivega, mračnega poslopja.

«Zakaj te pa včeraj ni bilo v šolo?» vpraša učitelj malega Janezka.

«Na naši cesti je bilo polno delavcev in eden mi je zaklical: Pazil!»

«In potem?»

«Potem sem pač vse dopoldne pazil.»

Oglas je registr. pod št. 1675 od 17. XII. 1936.

Pokažite

„Ženo in dom“ svojim znankam in prijateljicam in jih pridobite za naročnice. Za dve pridobljeni naročnici dobite svilene nogavice.

Katera žena ne bi hotela obvarovati svojo polt od vplivov slabega vremena in prahu? Čeprav je nemogoče popolnoma ustreči tej želji, imamo danes vseeno zanesljivo sredstvo, ki varuje polt — Elida kremo Ideal. Elida krema Ideal, ta izvrstna krema za podnevi, nevidno obdaja Vašo kožo in jo varuje od vremenskih vplivov. Obenem kožo tudi neguje in polepša, ker vsebuje učinkoviti hamamelis.

ELIDA

KREMA

IDEAL

Pomladite kožo!

Privoščite ji tudi ponoči pravilno nego. Elida Cistron Cold Cream čisti in hrani kožo ter jo ahrani svežo in čisto.

Znanost in vojna.

Vse naše življenje je odvisno od znanosti. Toda ali nam nudi znanost samo korist? Na žalost — ne. Vsi čutimo, da je znanstveni napredek rodil tudi največjo nevarnost. Kadar se oglašijo tovarniške sirene, proti čemu se učimo braniti? Proti grozotam, ki sta nam jih pripravili fizika in kemija. Pa boste rekli: saj se je tudi prej streljalo s topovi itd. Da, ampak vse to so bile takrat otroške igrice v primeri s sedanjimi vojnimi sredstvi. Ko so odkrili klor, ni prišlo kemikom niti na misel, da se bodo klorove spojine uporabljale za uničevanje ljudi kar na tisoče, in tudi izumitelji letal niso pomislili, da se bodo iz njih metale uničujoče in smrtonosne bombe na človeška bivališča.

Bilo bi pa nepravilno, če bi dolžili znanost, da je ona kriva grozot sedanje in bodoče vojne. Kakor izumitelj vžigalic ni kriv, da jih uporablja požigalec za požiganje, tako tudi znanost sama po sebi ni kriva zlorabe znanosti. Tega so krivi blazni poedinci, ki izsledke znanosti zlorabljajo, in ne smemo se čuditi, če se ti, ki se čutijo ogrožene, pripravljajo k obrambi. Ali naj se dajo zastrupiti kakor mrčes in pobiti kakor jerebice, ki se ne morejo braniti?

Človek bi menil, da je svetovna vojna s svojimi groznimi žrtvami naučila ljudi ceniti mir in odvirati vojno. Po vsaki veliki vojni se ljudje oddahnejo in vse je prepričano, da je bila to poslednja vojna in da večina ljudstva ne bo nikoli več dovolila, da bi se vnela nova. Prerokovali so, da je vsaj za 50 let mir zagotovljen. Toda vidimo, da ni leta brez vojne. In čim bolj popolna postajajo vojna sredstva, tembolj diši nekaterim vojna. In tako zvišuje rastoča zloraba znanosti nevarnost vojne. V vseh stanovih se pojavljajo ljudje s protisocialnimi nagnjenji in mednje moramo šteti tudi tiste, ki zlorabljajo znanost v izumevanje sredstev, s katerim bi se dali ubijati ljudje v masah. Toda poleg njih so povsod ljudje, ki še niso izgubili moralnih čutov, in te je treba prepričati, da zloraba znanosti ni moralna. Vsa morala pa izvira iz prepričanja, da nimam samo jaz, temveč da imajo tudi drugi pravico do življenja. Morala, ki daje pravico do življenja tudi drugemu, je globoko utemeljena. To je prisposabljanje, ki omogoča človeškim poedincem, rodbinam, narodom, da v miru živijo drug poleg drugega. Kdor ruši to moralo, ruši veliki zakon človeškega življenja in postaja sovražnik človeštva.

Maks Factor napoveduje tendenco spomladanske mode.

Krila bodo spomladi še krajša kot doslej — in po krilih v Hollywoodu se ravnajo krila na vesoljnem svetu.

To je ena izmed tendenčnih napovedi za letošnjo spomladansko modo, ki prihaja od Factorja, največje avtoritete filmskega glavnega mesta na področju ženskih slabosti in fantazij.

Krila pa ne bodo edino, kar se bo izpremenilo na ženski obleki, pravi kralj stvariteljev lepote. Tudi klobuki bodo višji, stolpičasti, da se bodo mogle uveljaviti tesno priležne in preproste pričeske, ki pridejo v modo.

Dolžina kril bo blizu takšna, kakor leta 1929., pravi napoved. Krilo bo po temtatem segalo nekako do kolen.

Parfum bo dobil v življenju elegantne dame vedno večjo veljavo. Potrebni pa bodo trije parfumi, eden za jutro, drugi za popoldan, tretji za zvečer in ne več samo dva, eden za podnevi, drugi za ponoči kakor doslej.

Obleke tailor-made pridejo bolj v čisti kakor kdajkoli prej, prav tako bodo posebno priljubljeni šali in druge pritikline v drugačni barvi kakor bo obleka. Pastelne barve bodo pri vseh vrstah oblek, tudi pri uradni, imele prednost pred drugimi.

Maks Factor prerokuje, da se bodo spredaj odprti čevlji veliko več nosili kakor doslej in da bo zato lakiranje nohtov na nogah vedno bolj potrebno.

Ženske, ki nagibajo k eksotiki, so si sicer že začele lakirati nohte na vsaki nogi z drugačno barvo, poroča Maks Factor. Lak za nohte na rokah bo svetlejši, zlasti za podnevi, za nohte na nogah pa, kakor doslej, temnejši.

Nadaljnja napoved pravi, da bodo dobile cvetlice kot neogibna sestavina elegantne toalete vedno večjo veljavo.

L. & C. HARDTMUTH^{ovi} SVINČNIKI

se izdelujejo zdaj v novo osnovani
tovarni svinčnikov

L. & C. HARDTMUTH
V ZAGREBU

so torej domači izdelek

Vsakdo,
k d o r
prvega
poskusi,

tudi stalno uporablja odlična

HARDTMUTH^{ova}
PERESA

IN **HARDTMUTH^{ove}** R A D I R K E
KI SO TUDI DOMAČI IZDELKI

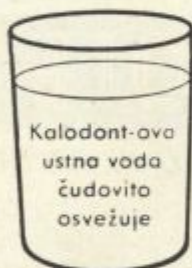

TOVARNA KOH-I-NOOR SVINČNIKOV
L. & C. HARDTMUTH
ZAGREB

Če točno
pogledamo:

samo 3 od 10 nimajo zobnega kamna!

Med tisoči jih je le malo, ki ne trpe na zobnem kamnu. Nihče ni varen pred njim -- in s tem pred izgubo zob! Čeprav je zobni kamen zelo razširjen, se ga vendar lahko odstrani. Z rednim čiščenjem zob odpravite zobni kamen in preprečite njegovo ponovno tvorbo. Kajti edino Sargov Kalodont vsebuje v Jugoslaviji učinkoviti sulforicinoleat proti zobnemu kamnu.

SARGOV

KALODONT

Proti
zobnemu
kamnu

O pozdravljanju in spoznavanju.

Resnično vljuden človek bo celo svojega lastnega slugo prehitel s pozdravom; ne bo pa pozdravil niti svojega najvišjega predstojnika, če bo opazil, da ta očitno čaka na njegov pozdrav.

Na svetu so dame, ki so hudo užaljene, če jih človek na cesti ne spozna in jih zato ne pozdravi, čeprav so mu bile predstavljene. Ali bi ne bilo lepše zanje, če bi pozabljivega moškega kaznovale z izpodbujevalnim nasmeškom? Saj je dandanes tako, da ne izpreminjajo svoje barve samo obleke in klobuki, ampak celo lasje!

Je pa tudi mnogo dam, ki so hudo užaljene, če jih kdo po nesreči pozdravi, čeprav jih ne pozna. Te dame naj bi pomislile, da je pozdrav zmerom znamenje vljudnosti, tudi če je v resnici morda namenjen komu drugemu.

Če se dva znanca srečata, pozdravita drug drugega z vprašanjem: Kako je? In potem čuti vsakdo izmed njiju dolžnost, da reče kaj nedoločnega, na primer: «Hvala, bo že», ali pa: «Tako, tako, hm...», čeprav ga njegov sobesednik prav za prav ni vprašal zaradi tega odgovora. V tem oziru so Angleži dosti pametnejši. Tudi oni ogovore znanca z vprašanjem: «How do you do?», toda nanj ne pričakujejo odgovora in ga tudi ne dobe, če je pozdravljeni znanec tudi Anglež.

Ustvariti bi bilo treba družabno pravilo, da vsako približno in bežno pred-

stavljanje še ne pomeni sklenjenega znanja, ampak da pride to znanje v veljavo šele po določenem številu daljših snidenj. Na ta način bi človek lahko smatral tako slučajno predstavljenje za neveljavno, zlasti če dva človeka ne občutita nikakršnega hrepenenja po medsebojnem bližjem spoznanju. Potem bi se tudi tako pogosto ne dogajalo, da bi koga pozdravljali ljudje, ki so mu tako tuji, da bi moral sam pri sebi reči: «Če ga Bog ne pozna bolje kakor jaz, bo imel na sodni dan sitnosti in težave!»

Še opreznější bi moral biti človek s tikanjem. Hitro sklenjena bratovščina ni dosti prida. Zlasti bi človek ne smel sklepati takih prijateljstev po polnočni uri pri pijači. Človek namreč v takem primeru ne pije bratovščine s človekom, ki mu jo ponuja, ampak z vinom, ki ga ima pod kapo.

**CUTEX-ove
SKLADNE BARVE**

Avtoritete mode so proglasile nove barve Cutex laka za nohte za skladne. Nežni odtenki »Rust«, »Old Rose« in »Robin Red« Vam polepšajo roke in se posebno dobro prilegajo Vaši obleki.

Zahtevajte pri svojem dobavitelju, da Vam pokaže te odtenke. Ti so napravljeni po novi metodi, ki odvira izhlapevanje.

CUTEX
TEKOČI LAK ZA NOHTE

Odgovor na zahteve moških v 2. št. IX. letnika »Žene in doma« Moraš:

- 1.) se sprijazniti z mislijo, da pripadaš samo eni ženski;
 - 2.) poizkusiti razumeti ženo, če je kdaj malo bolj »nataknjena«, saj dela in skrbi zate in za vso družino, in ji biti tovariš tudi v grenkih trenutkih, ne samo tedaj, ko te obkrožata smeh in sonce njene ljubezni;
 - 3.) prepričati svojo ženo, da si ji brez-pogojno zvest; pokaži ji svojo ljubezen s tem, da ji žrtvuješ vsaj nekaj prostega časa, da bo videla, da si želiš tudi njene družbe, ne samo njenega — dela;
 - 4.) potrpeti pet minut za kosilo, če zahtevaš, da te žena potrpežljivo posluša, kaj si pravkar zanimivega dognal ali doživel;
 - 5.) biti tudi proti svoji ženi vljuden, postrežljiv in kavalir, kakor si proti drugim ženam;
 - 6.) videti v svoji ženi še vedno tisto ljubko, najpopolnejše in najdražje bitje, ki ti je pred poroko bilo vse.
- Ne smeš:
- 1.) dati ženi povoda, da je ljubosumna in dvomi vate, če nočeš prepirov;
 - 2.) zaloputniti vrat in oditi v kavarno ali gostilno, če te žena vsa izmučena od skrbi in dela ni že kar pri vratih, še

vsega črnega, obsula z najljubeznivejšimi besedami in poljubi;

3.) vedno poudarjati, da samo ti delaš in skrbiš za vse, češ, saj ona od svojega dela nima kaj pokazati;

4.) biti v družini despot, ki ima samo zahteve, pa nobenih dolžnosti in mora vselej le tvoja obveljati, češ: »Jaz za služim, molči baba!«;

Morda so malo zlobni ti odgovori, pa na podlagi mnogih opazovanj se mi kar zdi, da niso te zahteve pretirane...

Ivanka Šušteršičeva.

Majhna gospodična rešuje veliko ladjo.

Parnik »Shan« je dvignil sidra v pristanišču Hongkong. Na krovu je bilo 64 potnikov, skoraj samih Američanov.

Pred hainansko ožino je nastal nenadno hud vihar. Večina potnikov se je zatekla v kabine. Nekaj minut pred polnočjo je počilo na hodniku med kabinami več strelav. Nihče ni vedel, kaj se je zgodilo. Nič ni bilo mogoče zvedeti.

Parnik je plul zdaj skozi hainansko ožino spet nazaj. Potniki so zahtevali pojasnila: »Kje je kapitan Attorf? Kaj se je zgodilo?« Novi kapitan je odgovarjal v nemarno, češ da si je japonski tajfun izsilil to izpremembo kurza. Šele na energično zahtevo je povedal, kaj se

Neredna stolica

Ust. št. 2, 5. Br. 27946/36

upliva na ves organizem. Dobro sredstvo za odvajanje, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je

DARMOL

je zgodilo s kapitanom Attorfom. »Med viharjem se mu je primerila nezgoda!«

Zdajci se je zaslislala beseda »pirati«. In z napetimi revolverji so začeli mornarji siliti potnike, naj gredo v svoje kajute. Novi kapitan je zaklical: »Prvič! Nobenemu mojih ljudi se ne sme nič zgoditi! Sicer bom dal pri priči pobiti vse potnike! Drugič! Zahtevamo znesek vsaj dveh sto tisoč dolarjev ali pa dragocenosti, ki bi bile toliko vredne. Samo na ta način si je mogoče pridobiti svobodo.« In potniki so se vdali sili in izročili svoje orožje, dragulje in denar. Izgovorili so si samo en pogoj: da pridejo kar najhitreje spet na kopno. Toda vzlic temu se je ladja zmerom bolj oddaljevala od obale.

Vi dihate sedaj močneje

tudi Vaša koža sedaj močneje diha. Sedaj je najbolj dovzetna, da se pomladi in osveži. Podprite tedaj njeno hormonsko delovanje s Solea milom in kremo pa boste veseli svežosti svojega obraza.

SOLEA
Milo in krema

Ko se je stemnilo, se je iznenada zaslislalo streljanje iz spodnjih prostorov. Nihče ni slutil, kaj se godi na ladji. Zdajci je vdrla žena, ki je bila tako izpremenjena, da je ni bilo spoznati, v kabino bankirja Smitha. »Vaša tajnica sem! Tu imate dva revolverja! Pomagajte mi!« Gospod Smith je vzel revolverja ter takoj ustrelil dva mornarja. Gospodična Pader — tako je bilo tajnici ime — je obstrelila piratskega kapitana, odpirala kabine ter organizirala odločen napad na morske razbojnike. Čez pol ure je bil boj odločen. Šest piratov je bilo mrtvih, štirje so bili nevarno ranjeni, drugi so se rešili s tem, da so poskakali čez krov. Ko so potniki zvedeli, da jim je mala tajnica vsem rešila življenje, so začeli med seboj zbirati prispevke zanj. Med potniki so bili bogati ameriški tehniki, filmski podjetniki, industrijci in borzni magnati, ki niso potovali samo za kratek čas, ampak ponajveč po trgovskih poslih. Zbirka je dala skoraj milijon dobrih ameriških dolarjev.

B.

Doma in na potovanju,
preden greš spat, vedno:

Chlorodont-zobna pasta

B. Horvat:

Smernice za vzgojo

(Nadaljevanje.)

Znaki dobro vzgojenega človeka. Vzgoja deloma razvija razumnost otroka in povečuje njegovo znanje, deloma pa oblikuje njegovo voljo. Kdor je dobro vzgojen, ve, kaj je dobro in prav, in to, kar je dobro in prav, tudi stori. Dobro vzgojen človek n. pr. ve, da ne sme drugega oškodovati, zato tudi nikoli ne stori kaj takega, s čimer bi koga oškodoval.

Značaj dobro vzgojenih ljudi pa ni vedno enak. Rekli bi celo lahko, da je značaj vsakega človeka drugačen. Značaji pa so različni zaradi različno prisvojenih nagnjenj in zmožnosti ter zaradi različnih življenjskih izkustev. Še v enako dobro vzgojenih ljudeh se prikazujejo razne poteze v značaju.

Razen individualnih značajev pa so v karakterju tudi poteze, ki jih mora bolj ali manj posrečena vzgoja izoblikovati, in sicer: pametnost, premagovanje in pravičnost. To so poteze značajnosti dobro vzgojenega otroka.

Pameten človek je tisti, ki se uči iz življenjskega primera in ki pozna življenje in ljudi. Pameten človek posluša vsakogar, a ne ravna po nasvetih kogarkoli. Pameten človek najprej dobro preudari nasvete in potem premišljeno, a samostojno ravna. Pameten človek opazuje življenje in rabi svojo pamet. Ne zida gradov v oblake in ne živi v svetu domišljij, zato tudi ne izgubi poguma takoj, kakor hitro se mu kaj ponesreči. Življenje, ljudi, svet vidi takšne, kakršni so. Vsake svoje misli ne pove drugim. Vedno pazi, s kom govori, kako govori. Če se obrnemo do

njega, nam da z veseljem pojasnila o takih rečeh, ki jih pozna. Pri svojih dejanjih ne misli samo na sedanost, ampak tudi na bodočnost. On n. pr. ne kupi takoj vsake reči, ki mu ugaja, ampak premisli prej, ali jo lahko kupi in ali mu bo v korist.

Samo tisti človek govori in dela pametno, ki posluša svoj razum in ki zna brzditi svoje strasti in čustva. Kdor n. pr. v jezi nepremišljeno pove ali stori, kar je težko ali celo nemogoče popraviti, ta ne ravna pametno, pameten je pa tisti, ki tudi v razburjenosti premisli, kaj govori in kaj stori. Kdor se zna krotiti, ta ohrani čistost in jasnost svojega razuma, kdor pa tega ne zna, ta napravi na vsak korak kako nepravilnost. Povsod doživi razočaranja in neuspehe, to mu pa zlomi voljo in zagreni življenje.

Ne more se pa prištevati med dobro vzgojene ljudi tisti, ki misli, da je vse samo zaradi njega: družba, prijatelji, zabave itd. To je sebičen in ne dobro vzgojen človek. Pravicoljuben človek se kaže takšnega, kakršen je: ne išče milosti nadrejenih ljudi in spoštuje podrejene, tudi najzadnjega med njimi.

Kako kuhamo dojenčku juho.

Ko izpolni malček pet mesecev, mu lahko dajemo tudi juho. Seveda mu pa ne smemo dajati goveje juhe, kakršno uživajo odrasli, temveč mu jo moramo posebej pripraviti iz telečjih kosti. Kosti dobro operemo, položimo v lonec in nalijemo nanje četrt litra vode ali pa še malo manj. Juhi dodamo korenček in jo kuhamo dve uri, da se voda povre za polovico. Juho lahko malo osolimo, bolje je pa, če otroka ne naučimo uživati slanih jedi. Nazadnje juho odcedimo in zakuhamo vanjo žličko pšenič-

Veramon-ovitek z 2 tabletama

Ta zavojček zmore odslej vsakdo. Prosimo napravite polzkus in prepričali se boste o naglem učinku pri glavobolu, zobobolu in bolečinah zaradi ran.

VERAMON

Schering

Cevke z 10 in 20 tabletami.
Ovitek z 2 tabletama

Oglas reg. pod B. Br. 35.409 od 4. X. 1957

nega zdroba. Ko je otrok starejši, smemo zakuhati na juhi rezance, krpice, riž ali droben ječmenček, vendar moramo pri rižu in pri ječmenčku paziti, da ga res do mehkega skuhamo.

Prve mesece damo otročku samo 50 g juhe, polagoma pa več; nazadnje stopnujemo količino do 200 g. Drugih že-
(Nadaljevanje na strani 211.)

Scherkovi
Nasveti

Puder, ki se
obdrži,

je «Scherkov
Mysticum pu-
der». Ta puder
prekaša vse
druge s svojo
sestavino in ker
je nedosegljivo
fin in duhno.

Prekrasna usta
po obliki in bar-
vida Scherkovo
idečilo za usta,
ki pa ni kričče.

«Gasp!»
mnogo bolj Vas
bo ljubil, če mu
vložite nepri-
jemostni britju.
Nabavite mu
«Tarr vodo»,
ki ne učinkuje
samo antisep-
tično, marveč
napravi kožo
tudi gladko in
nežno.

SCHERK
PARIS - NEW YORK

Scherk Face Lotion

**Scherkova voda za
negolica. Pomagala
bo tudi Vam, a samo
pri redni uporabi.
Lice čisti od za-
jedalcev ter mu daje
svež in mladosten
videz. Dobi se v
vseh boljših stro-
kovnih prodajalnah
za ceno Din. 18.-,
35.-, 56.- itd.**

Pošljem Vam prav
rad vzorec, če pošlje-
te svoj naslov tvrdki
Ljudevit Schön, Za-
greb, Jelačičev trg 1.
ter priložite Din. 3.-
v poštinih znamkah
za poštino.

Dalmatinske bajke

5. Selin in Ruža.

Soseda je vezalo iskreno prijateljstvo. Kot otroka sta se skupaj igrala, kot dečka sta skupaj ribarila in sanjarila, kot mladeniča sta bila skupaj na vojski — in kot moža sta sklenila, naj veže to njuno prisrčno prijateljstvo srčna vez njunih otrok, Selina in Ruže. Tako sta določila očeta, to sta vedela otroka. In ker sta bila vajena slepe pokorščine, se jima je zdelo povsem naravno, da rasteta drug za drugega. Dan pride za nočjo in za pomladjo pride poletje — kdo bi to mogel izpremeniti?

Tako so tekla leta. Ruža se je razvila v prekrasno mladenko. A niti na misel ji ni prišlo, da bi si zaželela družbe, da bi si želela zabav, tako je bila odeta v kopreno svojih sanj o bodoči sreči — sreči, ki jo je čakala v združitvi s Selinom, njenim zaročencem.

Drugače Selin. Tudi on je bil dorastel. Razvil se je v krepkega, ponosnega mladeniča, ki je ljubil igre, lov in boj. Ni mu bilo za tišino domačega ognjišča, ni si želel tihe sreče. Njegovo srce je hrepenelo po prostosti, po daljini, po vsem svetu! In tako se je zgodilo, da je mladi Selin zasovražil obljubljeno mu nevesto, čeprav je ni bil še nikdar videl. A občutil je Ružo kot spono, kot verigo, ki ga hoče za vedno prikleniti med stene domače hiše — njega, ki je željan svobode!

Nenadoma pa, sredi zaleta, je Selin umrl in pokopali so ga na domačem vrtu, pod zeleno pomarančo.

Vse leto mati ni zalivala zelene pomaranče; ni mogla videti zemlje, ki ji je zakrivala edinega sina. Ko je pa minilo leto in dan, takrat je prišla, padla na zemljo, jo močila s solzami in vprašala: Sinko moj dragi, sinko moj mili, ali te ne teži črna, črna zemlja na tvojih prsih, ali te ne teži marmorna plošča ob tvoji glavi? In iz groba ji je sin odgovoril: «Ne teži me črna zemlja, ne teži me marmorna plošča. A teži me bolečina in žalost moje Ruže. Kadar vzdihuje, se sliši do neba, kadar joče, se vsa zemlja trese. Pojdi, majka, do mojega najljubšega prijatelja, pojdi, majka, do Marijana. Dober je in blag, mlad je in lep — boljši je, lepši je kakor sem bil jaz. Dal Bog, da bi še ne bil dobil družice. Prosi ga, majka, da vzame Ružo za svojo ženo, za svojo zakonito ženo. Daj mu, majka, pol mojega blaga, daj mu mojo zlato mizo, da si na njej streže, ko zahaja sonce, in takrat, ko vzhaja!»

Stara majka se je dvignila in šla je do Marijana. A prijatelj Marijan si je bil že izbral družico, imel je že mlado ženo in si ni želel druge. Vprašal je pa prijatelja Ljerka, in mladi Ljerko je ves srečen odhitel, da zaprosi, da zasnubi Ružo.

Lepa Ruža je pa le jokala in si ruvala črne kodre. «Samo eno srce imam,» je ječala, «to sem dala tistemu, ki trohni pod trdo rušo. Zavrgel je moje srce, toda moje srce je pri njem in mu ne da spati. A le še kratek čas — in moje srce bo prenehalo vztrepetavati.»

Mlada Ruža je nagnila temno glavico. Nasmeh se ni vrnil na njena usta — zvenela je kakor zlata pomaranča na črnem grobu Selina — junaka.

Vaša koža bo lepa, če jo boste negovali

Snovi Creme Mouson, ki delujejo v globino, prično delstvovati v spodnjih kožnih plasteh, in ta racionalni način kožne nege naredi polt mladostno-nežno.

Na milijone žensk vsega sveta je spoznalo koristi, ki jim jih nudi edinstvena sestava te kreme, pa tudi Vam, gospa, bo

CREME MOUSON

kmalu neogibno potrebna za vsakdanjo kožno nego! In za varstvo Vaše kože neprekosljivi

PUDER CREME MOUSON

ki bo dal Vaši koži nežno gladkost in tako zaželeni breskvi podobni nadih. Pri izdelovanju tega pudra so bile izrabljene najnovejše raziskave na polju kozmetike — tako nežen je kakor dih, da se njegova obrambna plast komaj zapazi. Vam se ne bo poznala «napudranost», če boste uporabljali puder Creme Mouson!

Druge Mousonove potrebščine za lepoto nego:
Cold Cream Mouson Igemo črtalo za ustne Creme Mouson milo
Igemo Skin Lotion Igemo lak za nohte Igemo Shampoo

lenjav in začimb ne devamo v juho za dojenčka. Ko ima otrok leto dni, lahko zamešamo v vročo, precejeno juho surov rumenjak in ga potlej še dobro raztepemo. Ko je otroku več ko leto dni, sme dobivati navadno govejo juho.

V hladnem letnem času smemo skuhati za dojenčka juho za dva dni skupaj. Odcejeno juho hranimo do uporabe v dobro pokriti posodi na mrzlem prostoru (med oknom, v shrambi ali pa v kleti). Za izpremembo dobi otrok lahko kdaj pa kdaj prežganko. V kozici razbelimo za oreh presnega masla in zarumenimo na njem žličko pšenične, ržene ali ovsene moke, zalijemo z mrzlo vodo in zakuhamo malo zdroba ali krpic. Tudi pretlačena zelenjavna juha brez začimb prija otročičku.

Juha pospešuje tek in urejuje prebavo, toda otrok je ne sme dobivati preveč; razen juhe mora dobiti za kosilo še krompirček, zelenjavo ali pa sadje. (ab)

Sreča in življenjski uspeh sta odvisna od zdravja in krepke konstitucije, to dvoje pa od dobre in pravilne prehrane v prvi otroški dobi. Mamica! Hranite svojega dojenčka z žikinim specialnim steriliziranim zdrobom za dojenčke in bolnike. Izredno lahko je prebavljiv, krepak in tako fino zmlet, da ga že šesttedenski dojenček pije iz steklenice. Da je zdrob prvovrsten, dokazuje tudi to, da ga ljubljanska in

zagrebška otroška klinika stalno uporabljata.

Ko dete nekoliko odraste, ga hranite z rženo sladno kavo žiko. Ta vsebuje obilo redilnega rženega slada, ki posebno ugodno vpliva na prebavne organe in srce ter jo je zaradi tega priporočati tudi odraslim. Po okusu je slična pravi kavi, porabi pa izredno malo sladkorja, kar se seveda pozna v družinski blagajni. Žiko kakor tudi žikin specialni zdrob dobite pri svojem speceristu.

(Nadaljevanje.)

Kako spoznamo, kako staro je jajce?

Na splošno ugotovimo starost po tem, kako velik je zračni mehur v jajcu, če ga pogledamo proti luči. Če pa hočemo starost bolj natanko ugotoviti, raztopimo v litru vode okoli 12 dkg kuhinjske soli in denemo v to raztopino jajca. Bolj globoko ko se potopi jajce, bolj sveže je. Približno tri dni staro jajce bo plavalo nekako v sredini, popolnoma sveže bo na dhu posode, osem dni staro pa čisto pri vrhu.

Kaj je »Bayer?«

Že 50 let proizvaja »Bayer« zdravila.

Od tega časa »Bayer« vztraja v borbi proti trpljenju človečanstva. Danes je »Bayer« svetovno podjetje, čigar glas sega na vse kontinente sveta.

Med mnogimi neogibno potrebnimi zdravili, ki so raznesla slavo firme »Bayer« je tudi Aspirin kot popularen preparat proti revmatizmu, prehlajenju in bolečini. Aspirin je zadnjih 40 let v obliki tablet najbolj razširjeno zdravilo na svetu.

ASPIRIN

PROIZVOD ZAUPANJA!

Oglas je registriran pod Sp. br. 751 od 17 avgusta 1937

Ali ima koklja med valjenjem res višjo telesno toploto?

Splošno je razširjeno mnenje, da ima višjo telesno toploto, in dostikrat govorijo celo, da ima koklja vročino. Če pa izmerimo toploto s toplomerom, vidimo, da ostane telesna toplota med valjenjem neizpremenjena, kvečjemu da se proti kraju valjenja zaradi slabe izmenjave snovi toplota celo za 1—2 stopinji zniža.

Pri tem nas največkrat moti to, ker imajo ptiči precej višjo telesno toploto kakor ljudje. Zato se nam tudi zdi koklja, ki vali, če jo potipamo z roko, precej toplejša, zlasti ker sedi na podlagi, ki zadržuje toploto.

Jedilni list za teden dni Ponedeljek.

Opoldne: 1. Goveja juha. 2. Govedina. Pražen krompir. Špinača.

Zvečer: 1. Vampi na laški način (154). 2. Češnjev kompot.

Torek.

Opoldne: 1. Možganja juha. 2. Pariški zrezki. Solata s krompirjem. 3. Kompot iz rdečih jagod.

Zvečer: Koruzni žličniki. Italijanska omaka.

Sreda.

Opoldne: 1. Mlečna juha z rezanci. 2. Svinjske zarezbnice z zelenjavo (191). Dušen riž.

Zvečer: Mlečna kaša.

Četrtek.

Opoldne: 1. Goveja juha z zdrobovim ponvičnikom (67). 2. Grah v omaki. Zmečkan krompir. 3. Rdeče jagode z vinom.

Zvečer: Telečje srce v omaki. Špageti.

Petek.

Opoldne: 1. Grahova juha. 2. Ocvrte žabe. Pražen krompir. Solata. 3. Sirovi hlebčki.

Zvečer: Sirovi hlebčki. Kava.

Sobota.

Opoldne: 1. Belušna juha. 2. Makaronsko meso. Solata.

Zvečer: Nadevana jetra (152). Močnati žličniki.

Nedelja.

Opoldne: 1. Gobova juha. 2. Goveji naravni zrezki. Riž z grahom. Radič s krompirjem. 3. Bela torta.

Zvečer: Mrzel mesni zvitek. Majoneza (337).

Številke v oklepaju pomenijo številko recepta v naši kuharski knjigi »Kako naj kuham«. Za debelo tiskana jedila prinašamo recept.

Možganja juha.

Telečje ali svinjske možgane poparimo, potegnemo z njih mreno in jih na drobno seseklamo. Na masti opravimo najprej sesekljano čebulo in peteršilj, nato pa še možgane. Ob kraju kozice zarumenimo potem dve žlici moke, primešamo ščepec paprike, zalijemo z vodo, osolimo, prevremo in pridenemo nazadnje še zajemalko kisle smetane.

Kompot iz rdečih jagod.

Sladkor in malo vode skuhamo. V ta sirup denemo košček vanilije in nekaj kapljic limonovega soka. Medtem potrgamo jagodam peclje, jih večkrat operemo v zelo mrzli vodi in jih, ko se odcedijo, stresemo v sirup, ki mora biti precej gost, ker dajo jagode same precej soka. Takoj nato potegnemo posodo h kraju, da kompot ne vre; tu naj stoji približno 10 minut. Jagodov kompot ponudimo prav hladen.

Italijanska omaka.

Na presnem maslu ali na olju zarumenimo žlico sesekljanč čebule, pridenemo nato osminko sesekljanih presnih gob in 5 dkg puste, na drobne koščke zrezane gnjati. To pražimo tako dolgo, da gobe zarumenijo, potem pa prilijemo pol kozarca belega vina in četrtinko litra paradižnikove omake. Nato omako osolimo, precej opopramo, potem naj pa počasi vre kakšne četrt ure. Omaka je še boljša, če ji prilijemo nekoliko močne goveje ali pa kurje juhe. Zraven serviramo polento ali pa riž.

Mlečna juha.

Na masti zarumenimo 3 žlice moke. Ko je prežganje temnorjavo, dodamo nekoliko sesekljane peteršilja, prilijemo 1 l vode in 1 l mleka, juho osolimo in počakamo, da še nekajkrat prevre. Na tej juhi zakuhamo potem široke rezance.

Teleče srce v omaki.

Teleče srce prerežemo po dolgem na pol, ga dobro operemo, zbršemo in preslanimo s koščki slanin, ki jo poprej posolimo in opopramo. Nato posolimo in poporamo še srce, ga denemo v primerno kozico in polijemo s 6 dkg tekočega presnega masla ter dušimo srce v lastnem soku, da postane svetlorumeno. Na istem maslu opravimo potem 10 dkg korenin (korenja, peteršilja, košček sesekljanč čebule), pridenemo nato četrtino lavorjevega lista, vršiček božjega drevca, pol stroka česna, potresemo še 4 dkg moke in vse še nekoliko popražimo. Nazadnje primešamo žličko gorčice in osminko litra kisle smetane, medtem pa neprestano mešamo, dokler ne prevre, in šele potem prilijemo vode, kolikor je pač treba, da postane omaka pravilno gosta (približno pol litra vode). V omako vržemo še košček limonovega olupka in jo kuhamo do kraja. Srce narežemo potem na tanke rezine, omako pretlačimo in ponudimo zraven rezance ali pa špagete.

Sirovi hlebčki.

Vmešamo 7 dkg presnega masla, dodajamo po malem 1 rumenjaka in 1 celo

jajce, žlico sladkorja, osminko litra hladnega mleka, četrt kg moke, nazadnje pa primešamo še zavitek pecilnega praška. Čez nekaj časa to testo razvaljamo in razrežemo na kvadrate, ki jih napolnimo s sirovim nadévom.

Nadev: 5 dkg presnega masla, pol kilograma pretlačenega sira, rumenjaka, sladkorja po okusu in 10 dkg na debelo sesekljanih mandeljnov dobro zmešamo. Na vsak kvadrat denemo žličko tega nadeva, zapognemo vogale navzgor in jih stisnemo. Hlebčke pokladamo sproti na pomazano pekačo, pomažemo vsakega po vrhu z raztepenim jajcem in jih denemo takoj peč.

Belušna juha.

Kakih 10 belušnih stebel ostrgamo in jim odrežemo spodnji trdi in grenki konec. Vsako steblo razrežemo na več kosov, ki jih pristavimo v slano vodo, v katero denemo tudi na rezance narezano korenje, prav tako narezano korenino peteršilja in prgišče graha. Ko je vse kuhano, naredimo prežganje iz moke, sesekljanč čebule in zelene peteršilja ter počakamo potem, ko ga stresmo v juho, da juha še nekajkrat prevre. To juho zlijemo nato v jušnik, kjer smo razžvrkljali nekaj smetane in 2 rumenjaka, in ves čas, ko juho vlivamo, pridno mešamo. K tej juhi se dobro podajo prepečene na kocke zrezane žemlje.

Bela torta.

7 rumenjakov in 17 dkg sladkorja mešamo tako dolgo, da se zmes speni.

FLIT sestoji iz posebnih sredstev in uničuje ves mrčes. V tem oziru je nedosegljiv. FLIT je nešteto krat preizkušen in je njegova moč splošno priznana. Zato vselej zahtevajte FLIT in odklanjajte vsak nadomestek. FLIT ne pušča madežev in je neškodljiv za ljudi. Prepričajte se vsakokrat: Na ročki mora biti vojak. Pazite na to!

Nato dodajamo po malem sneg iz 7 beljakov in 10 dkg ostre moke. To zmes spečemo v tortnici.

Medtem napravimo kremo: V pol litra mleka vržemo košček vanilije, primešamo 10 dkg rižve moke in točemo to zmes nad soparo tako dolgo, da se krema zgosti. Posebej vmešamo 15 dkg presnega masla in 15 dkg stolčnega sladkorja ter primešamo potem ohlajeno kremo. To kremo namažemo med obe plasti prerezane torte (lahko tudi po vrhu in naokoli), čez pa polijemo čokoladni led, po katerem naredimo pike iz kreme.

Mrzel mesni zvitek.

Četrtil kilograma teletine, četrt kilograma svinine in v mleku namočeno žemljo zmeljemo trikrat na stroj. Tej zmesi pridenemo 2 celi jajci, soli, popra, 7 dkg presnega masla in vse skupaj dobro premešamo. To zmes namažemo na svinško pečico, denemo po vrhu narezanega jezika in nekoliko kopr, zvijemo pečico v zvitek, ki ga zavijemo v čisto krpo in kuhamo v vodi s kostmi in zelenjavo vred. Ko se ta mesni zvitek popolnoma ohladi, ga smemo šele rezati. Zraven se poda majoneza.

Proti zaprtju

Leopilule

Oglas reg. S. br. 3/36 dne 19. II. 1936.

Ponos vsake mamice je njeno dete, ki potrebuje lep praktičen vozček. Tega dobite pri nas proti ugodnim plačilnim pogojem.

Šivalni stroji - motorna in navadna
kolesa - igrače. - Naročnice popust.

S. REBOLJ & DRUG
LJUBLJANA

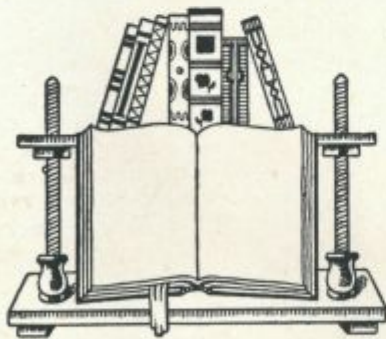
Mojstrovina

**z Dr. Oetker-jevim
PECILNIM PRAŠKOM**

Najlepši okras sobe je
knjižna omara

z lepo in okusno **vezanimi**
knjigami. — Lepo vezavo, od preproste
do najfinejše, Vam oskrbi knjigoveznica

JOŽE ŽABJEK
LJUBLJANA, DALMATINOVA ULICA ŠTEV. 10
Telefon 24-87

Izdelava vsakovrstnih trgovskih knjig po
naročilu, kakor tudi vseh drugih v to
stroko spadajočih del. Lastni črtni stroj.

Naročnina za list s krojno prilogo in 5 gospodinskih knjig: za vse
leto Din 105.—, za pol leta Din 54.—, za četrt leta Din 27.—; za
Ameriko in inozemstvo dolarjev 5.—; za Italijo Lir 70.—.
Posamezna številka Din 5.—, krojna priloga Din 2.—, gospodinska
knjiga Din 30.—.
Deset broširanih leposlovnih knjig Din 100.—. Vezava Din 60.—.
Deset broširanih redbinskih knjig Din 87.—. Vezava Din 60.—.

**"Učinek
HRANE ZA KOŽO
z BIOCELom
je bil čudovit"**

pravi Mlle. Marcilla

Že po nekaj dneh sem opazila, da male
brazde in gube izginjajo. V nekaj tednih
sem bila videti za 10 let mlajša. »Bioce-
l« mi je dejal neki zdravnik — je odkritje zna-
menitega profesorja dunajskega vseučilišča.
ter je zdaj v vsaki tubi rožnate kreme Toka-
lon. Uporabljajte to kremo vsako noč, belo
kremo Tokalon pa zjutraj. S tem boste
dosegli, da bo blesta, uvenela polt zasjala v
novi živahnosti, koža pa bo postala jasna.
sveža in čvrsta ter rešena vseh gub in peg.

SANATORIJ ZA ŽIVČNE BOLEZNI

ZAGREB, Zelengaj št. 37
— Telefon šte. 93-80, 67-46 —
ŠEF-ZDRAVNIK: DR. DJURO VRANEŠIĆ

Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsakega 1. v mesecu.

Odgovorna urednica Rija Podkrajškova v Ljubljani.

Uredništvo in uprava v Ljubljani, Dalmatinova ul. 8/I. Tel. 21-32.

Tisk Delniške tiskarne d. d. v Ljubljani. Predstavniki: Ivar: Ovsenik
v Ljubljani.

MAJ 1938

15.-

45300-404
Za lepe dni najcenejši in najprimernejši otroški platneni čevljički z gumastim podplatom. Velikost 27-34 din 19.-, št. v. 35-42 din 25.-, moški din 29.-. Izdelujemo jih v beli, sivi in drap barvi.

19.-

48421-6608
Otroški gumasti čevljički z zaponko, praktični za soljarje, ki gredo daleč v šolo. Vel. 27-30 din 25.-, 31-34 din 29.-, ženski din 35.-.

45.-

2781-03802
Najboljša otroška zračna obutev za pomlad so te sandale iz močne kože z usnjenim podplatom. St. 27-30 din 49.-, št. 31-34 din 59.-, št. 35-38 din 70.-, moški din 99.-.

59.-

2861-63665
Lepi otroški lakasti čevljički z okrasnim jezikom čez nart. St. 27-30 din 69.-, št. 31-34 din 79.-, isti iz belega nubuka po isti ceni.

49.-

63995-1192
Za odpočitek noge elegantni, lahki in udobni poletni čevljički iz belega in drap lanenega platna.

79.-

4975-16181
Fini ženski nizki čevlji iz belega usnja z rjavo kombinacijo, usnjenim podplatom in zaponko čez nart.

79.-

0995-46120
Udobnost je glavna rešil. Izrezani v nartu in bogato okrašeni čevlji. Zavezujejo se z okrašanimi trakci. Ker so zelo lahki, si jih kupite za izprehod.

99.-

4365-16168
Zelo elegantni in okusni čevljički iz belega semiša. Udoben model, elegantna oblika in nizke pete dajo nogi udobnost in lahkoto pri hoji.

129.-

1305-94220
Elegantni čevljički iz modrega semiša. Priporočamo jih damam z visokim nartom. Petlja je okusno okrašena z rdečim usnjem.

Ne mučite se

Za hitro in praktično zapenjanje čevljev na gumb, stane samo din 1.-.

s krpanjem nogavic. Izpuščne petlje popravljamo hitro, strokovnjsko in poceni. Varčujte s svojimi očmi, časom in denarjem, pa nam dajte svoje nogavice v popravilo.

129.-

9039-24673
Bogato okrašeni moški čevlji iz sivga semiša ali drap usnja z usnjenim podplatom. Podajo se k vsaki poletni obleki.

99.-

9837-3642
Nov model! Za elegantnega gospoda k spomladanski obleki ti fini čevlji v drap-rjavni kombinaciji.

79.-

8467-2675
Moške sandale iz sivga deffina z usnjenim podplatom in usnjeno peto. Zelo udobne in lahke.

Sala

15.-

1.-

"LALA"
Vsaka elegantna in varna dama pozna našo "LALA". Prej smo jo prodajali po din 19.-, zdaj stane samo din 15.-.

Plata